

Ženska borba.

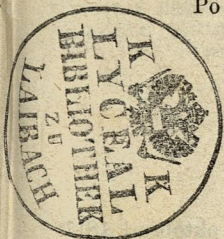
Vesela igra v treh dejanjih.

Po Olfersovi nemški prestavi

E. Scribejevega dela

poslovenil

R. P.

Izdalo in založilo

Dramatično društvo v Ljubljani.

V LJUBLJANI.

Natisnila „Národna tiskarna“.

1875.

O s o b e.

Grofinja Autreval.

Leonija Villegontier, njena stričnica.

Henri Flavigneul.

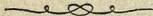
Gustav Grignon.

Baron Montrichard.

Podoficir.

Sluga.

Godi se v gradu Autreval blizo Lyona v oktobru l. 1817.

PRVO DEJANJE.

Prizor: Eleganten poleten salon z dvojnimi stranskimi i z glavnimi vratmi. Na levi kamin i toaletna mizica, na desni kanapè i miza. Ko se zagrinjalo vzdigne stoji Charles v elegantni livrèji s pismi i časniki v roci pred slikarskim podstavkom na levi od občinstva. Leonija vstopi skozi srednja vrata.

Prvi prizor.

Charles. Leonija.

Charles (ogleduje podobo na podstavku). O, kako podobno, kako lepo!

Leonija (koje vstopivše Charles opazil nij). Kaj čujem! (Ostro.) Charles!

Charles (se prikloni). Milostljiva gospodična!

Leonija. Kaj delate tu?

Charles. Občudoval sem podobo Vaše gospé tete, takoj sem jo spoznal, tako čudovito podobna je.

Leonija. Kdo Vas je prašal za Vašo sodbo — imate kaj pisem zame?

Charles. Da, bil sem denes zjutraj v Lyonu i sem prejel pisma i časnike. (Jej poda pismo.)

Leonija. Iz Pariza, od moje ljube Hortenzije. (Bere.) Zvesta prijateljica je nemirna za voljo mene, ker se boji lyonskih nemirov. (Dalje bere, ter se smeje.) Praša me, se li bodem omožila? Kdo misli sedaj na možitev! Naši gospodiči se pečajo le s politiko i se ne menijo za nas deklice.

Charles (ureduje pisma). Gospé grofinji Autreval rojeni Kermadio; ta list bratu gospé grofinje, ta komorniku Grignonu.

Leonija (Charlesu). Časnike.

Charles. Tu so.

Leonija. V lepem stanu!

Charles. Kuharica i hišina hoteli ste jih prej brati, nego milostljiva gospôda, to se mi je zdelo nespodobno in ustavljal sem se.

Leonija (mu seže v besedo). Časniki bi pač ne bili raztrgani, ko bi se ne bili Vi v mes mešali.

Charles. Ne verujem, da zasluži moja marljivost v službi grajo.

Leonija. Pretirana marljivost je mnogokrat nadležna.

Charles (smejé). Kakor pravi gospod Talleyrand. —

Leonija. Meni se vse zdi, gospod Charles se drzne —

Drugi prizor.

Prejšnja. Grofinja.

Grofinja. Kaj se drzne Charles, kaj, ljuba moja Leonija?

Leonija. Pomislite, ljuba teta, baš je citiral gospoda Talleyranda.

Grofinja. To je nekje bral, pa ne razumel. (Charlesu.) V prihodnje ne govorite o rečeh, kojih ne razumete i ne pozabite svojega stanu. Sedaj nijmate nič v salonu opraviti, odidite i opravljajte zunaj svojo službo.

(Charles se prikloni, jej odda oba pisma, ter odide skozi srednja vrata.)

Tretji prizor.

Grofinja. Leonija.

Leonija. Ta človek se hoče zmerom izkazovati.

Grofinja. To je znamenje naše dobe, vsak si hoče veljave pridobiti.

Leonija. Pa ne tako, kakor ta Charles, človek si ne more misliti.

Grofinja (odpira list). Res? Povej mi vsaj; pa prej naj list preberem.

Leonija (stopi k mizi, ter pregleduje časnike).

Grofinja (nemirno bere list). Od njegove matere, kako se jej je pri pisanji roka tresla. (Bere.) „Draga moja Cecilija! Nov up mi je napolnil srcé, kar vem, da je moj sin pri Vas. V Vašem gradu, tako blizo meje, pričakuje Henri lahko brez nevarnosti izid svoje pravde. Kdo bi tudi iskal ubežnika, ki je zarotbe obdolžen, pri najzvestejši spoštovalki kralja: Da Vas umirim, povem Vam, da je Henri nedolžen. Samo blago vskipenje srca ga je osumilo, pa ta sum ga lahko ukonča, ako ga najdejo. Pravijo, da je maršal odpotoval v Lyon, da okliče splošno amnestijo, pa kdo bode verjel sami govorici?“

Leonija (zakriči). Moj bog!

Grofinja. Leonija, kaj ti je?

Leonija (kaže časnik). Zopet obsodba na smrt.

Grofinja. Strašno!

Leonija (bere). „Vojna sodnija je obsodila načelnika bonapartistične zarotbe Henry Flavigneula na smrt.“

Grofinja. Tolaži se, draga Leonija, rešen je, zvesti prijatelji podkupili so njegovega jetnišničarja, on sam mu je pomogel, da je ušel.

Leonija. Ah, sedaj se spominjam. Gospod Grignon bral nam je članek iz časnika, ter je vskliknil ves v ognji: Ah, zakaj nissem bil jaz oni, ki je rešil mladega moža; to je jako lepo, jako velikodušno od njega.

Grofinja. Navdušenje ima od svoje matere, to je bila hrabra i energična žena.

Leonija. Zato gospod Grignon hrabrost tolikanj čisla, tako rad o hrabrih delih govori.

Grofinja. Da, jako čisla junaška dela, samo od njega se jih tirjati ne sme, v tem je podoben svojemu očetu, ki je bil boječ, kakor zajec.

Leonija. Denes večer na balu ga moram malo podražiti. Veste, ljuba teta, v vrtnarnici sem izbrala za Vas prekrasno kamelijo, to morate denes večer v lase vtekniti, stala Vam bode jako mično.

Grofinja. Ti dobro dete, jaz mislim, da skrbiš bolj za mojo, nego za svojo toileto.

Leonija. Ah to je naravno; saj imam tudi raje Vas, nego sama sebe. Ako Vas hvalijo, da ste lepa, sem ponosna tudi jaz. Vi ste moj ideal, kojega skušam dospeti, a kojega nikdar

dospeti ne morem. Vi se smejete; sem li kaj neumnega rekla?

Grofinja. Ne, ljubo dete, srce govori iz Tebe, smehljam se samo za to, ker se motiš.

Leonija. Ne, ne! Ne motim se. Vi ste tako dobra, kakor lepa, tako duhovita, kakor ljubeznjiva.

Grofinja (jo objame). Pazi, ne smeš me tako razvaditi, sicer se bodem pretežko od Tebe poslovila. S taboj, zdi se mi, izgine tudi moja mladost.

Leonija. Ah ljuba teta, saj ste še sama tako mlada.

Grofinja. Mlada — ugani kolikih let.

Leonija. Petindvajset.

Grofinja. Više.

Leonija. Šest in dvajset.

Grofinja. Preponižno ugibaš. Trideset let imam, da, dete, trideset let, kako staro teto imaš uže.

Leonija. Staro? Ah, Vi ste videti tako mlada, jaz bi hotela prav taka biti, kakoršna ste Vi.

Grofinja. Tako ljubeznjivo in srčno se mi prilizuješ, da — pa ne smem te razvaditi, morala sem obljubiti Tvojej materi, da bodeš morala prav pridna biti pri meni. Pokaži, s čim si se dosedaj pečala. Si denes uže kaj risala?

Leonija. Zategadelj sem se podala doli v salon, pa uganite, kdo je stal pred podstavkom i je vedno dejal: O, kako lepo, kako podobno!

Grofinja. Kdo pa?

Leonija. Gospod Charles.

Grofinja. I to mu tako za zlo jemlješ?

Leonija. Gotovo, kaj razume služabnik o tej reči, je li slika lepa ali ne.

Grofinja. Ti si prava, mala aristokratinja.

Leonija. To še nij vse, on tudi prepeva.

Grofinja. Zakaj ne bi pel? Mu nij li bog dovolil peti, kakor Tebi?

Leonija. A on poje jako dobro, i to me jezi.

Grofinja (smejé). Tako, i kje si ga čula?

Leonija. Včeraj v našem parku; ko vstopim v gozdič, začujem arijo od Cimarose, tako okusno pevano i s tako krasnim glasom, da se začudim. In kdo je bil pevec? Zopet gospod Charles.

Grofinja (smejé). Res?!

Leonija. Vi se smejete, draga teta, a mene to jezi; jaz sicer ne vem zakaj, pa jezi me zelo. Kako naj razločujemo služabnika od blagorodnega moža, ako sta si oba v obnašanji i v zunajnosti tako na las podobna. Nijste li opazili njegovega olikanega kretanja? Kedar nam

pri obedu s sadjem streže, se tako fino obnaša, tako izborno izražuje, da me vselej jeza prime. Tako predrzen je, da se mnogokrati bolje izražuje, nego blagorodni gospodje pri naši mizi. Jaz Vam, draga teta, ne morem popisati, kak vtisek to meni prouzroča, a toliko vem, da, ko bi imela jaz kaj zapovedovati, ne bi smel več ta dan v gradu ostati.

Grofinja (veselo). No, umiri se, predno reveža odpodimo, treba, da mu dovolimo, da se zagovarja. (Pozvoni.)

Leonija. Kličete mar njega?

Grofinja. Gotovo! (Slugi, ki je vstopil.) Nij Charles tu?

Sluga. Da, gospa grofica.

Grofinja. Naj sem pride. (Sluga odide.)

Leonija. Dragá teta, kaj mu hočete reči?

Grofinja. Ne skrbi, ljubo dete!

Leonija. A jaz ne želim, da misli, jaz sem kriva, da ga karate.

Grofinja. Zakaj ne? Saj vidiš, da je brezobziren nasproti Tebi.

Četrty prizor.

Prejšnji. Charles.

Charles. Gospa grofinja ste ukazali.

Grofinja. Stopite bliže. Vi me zmerom silite, da Vas moram opominjati. Zakaj ste se predrznili —

Leonija (natihoma). Ljuba teta, saj nij vedel, da sem jaz zraven bila.

Grofinja. Vse enako. (Charlesu). Zakaj ste se predrznili vstopiti se pred podstavek moje stričnice, pred mojo podobo i reči, da je lepa?

Charles. Ker se mi je zdela tako podobna, gospa grofinja.

Grofinja. Takih opazek nimate Vi delati. Vam dostoji soditi le o Vaših rečeh.

Charles. Ako sem razžalil gospodičino, prosim odpuščanja. V prihodnje si bodem drznil le misliti, kar sem denes izgovoril.

Grofinja. Tako je prav.

Leonija (zá-se). Ne, to nij prav, kar nič prav. To je zopet eden onih odgovorov, ki me spravljajo v tako zadrego.

Grofinja (Charlesu). Ste osedlali konjiča, kakor sem Vam ukazala?

Charles. Da, gospa grofinja.

Grofinja. Dobro. (Leoniji.) Leonija, vreme je tako lepo, obleči svojo jezdno obleko i jezdi malo v park.

Leonija. Z Vami, draga teta?

Grofinja. Ne, z mojim bratom, Charles vaju bode spremil.

Leonija. Ali —

Grofinja. On je jako dober jezdec. Mirneja sem, ako te on spremi.

Leonija. Uže grem draga teta. (Odhajaje.)
Ta človek mi je nestrpljiv.

Peti prizor.

Grofinja. Henri (pod imenom Charles).

Grofinja. Henri, ali se ne bodete nikdar spametovali?

Henri. Le karajte me, hudujete se nad manoj tako ljubeznjivo, da —

Grofinja. Ah, ne razorožite me s prilizovanjem, ne. Zakaj se izpostavljate nevarnosti, da Vas spoznajo? Kako vendar morete v parku arijo od Cimarose peti, i to krasno peti?

Henri. To nij bila moja krivda, čul sem jo od Vas i zapel sem si jo.

Grofinja. Ah, molčite, molčite, prav huda sem na Vas. Ako uže nečete previdni biti, iz ozira do mene, ki sem zmerom v skrbi i strahu, menim, da Vaša mati —

Henri. Da, prav imate. Le ukažite mi, kaj naj storim.

Grofinja. V prvič odgovarjajte, kedar kličem „Charles“, i ne vprašujte vselej „kaj?“, kedar kdo o Henriji govori.

Henri. Potrudil se bodem.

Grofinja. I pred vsem, ne dajajte takih odgovorov, kakor poprej: „Predrznil se bodem v prihodnje le misliti itd.“ Kako neprevidno je bilo od Vas, da ste se podali denes zjutraj v Lyon. Mar ne veste, da je Vaše življenje v nevarnosti?

Henri. Pa!

Grofinja. Od prihoda barona Montricharda ne pričakujem nič dobrega.

Henri. Baron Montrichard?

Grofinja. Da, novi prefekt, on je zvit, kakor žena, prekanjan, kakor diplomat, delaven, previden, i žalibog sem jaz sama pripomogla, da je bil imenovan.

Henri. Kako, gospa grofinja, Vi ste pospeševala imenovanje tega moža, ki je bil dvajset let najiskrenejši privrženec konzulata in cesarstva?

Grofinja. Prav zavoljo tega, on je vselej najiskrenejši privrženec obstoječe vlade, in tako bode tudi sedaj kralju zvest, bojim se pa,

da se bode pri nastopu svojega službovanja, jako trudil, da kaj izvanrednega učini.

Henri. To se pravi, dal bode ustreliti nekaj revežev, kaj ne?

Grofinja. O ne, krut nij, a jako laska njegovej oholosti, najti načelnika zarotbe. Na vse kriplje si bode prizadeval, da Vas spazi, Vaš osebni popis se bode povsodi objavil i spoznal Vas bode potem kateri bode vojak.

Henri. Priznati Vam moram, gospa grofinja, v tej nevarnosti, v tem življenji preganjanega beguna, je zame nekaj posebno romantično mičnega. Nič me bolj ne veseli, kakor, da čujem svoje ime po vseh trgih, da na vseh oglih svojo obsodbo berem, da vidim gendarma, ki mene zalezuje, povpraševati po tem Henri Flavigneulu.

Grofinja. Moj bog, vsa se tresem. Taki ste Vi možje! Da zadostite svojej oholosti, se več ne zmenite za muke onih, ki Vas ljubijo. Tu za kazen berite ta list. Solze Vaše matere so izbrisale črte. Ali ne bi Vaša obsodba usmrtila Vaše matere? I mene, ki Vas ljubi, kakor sestra — pa kaj Vas brigajo naše bolečine, saj je romantično i veseli Vas. Pojte, pojte! Vi nijmate srca.

Henri. O, odpustite! Da, prav imate, ako je drugim naše življenje drago, mora tudi

nam biti sveto. Od denes naprej se hočem varovati za mater i za (jej poljubi roko) sestro.

Grofinja. Tako mi je všeč. Skrbiva sedaj za Vašo varnost, pred vsem pa mi povejte, kako se je zgodilo, da so jeli Vas sumničiti, da ste upornik?

Henri. Veste, da je bila naša familija, kakor Vaša, royalistična, i da se moj oče nij nikdar prikazal na cesarskem dvoru.

Grofinja. Da, ostali smo zvesti svojemu kralju.

Henry. Ko sem praznoval petnajsti rojstveni dan, dejal mi je oče: „Sin, jaz sem kralju zvestobo prisegel, zato ne smem v vojaško službo stopiti. Ti si prost, mož je last domovine. S šestnajstimi leti stopiš v vojaško šolo, z osemnajstimi v vojaško službo“. Jaz nijsem nič odgovoril. Prihodnjega dne sem bil vojak, i tako sem se bojeval v nemški in ruski vojski. Razumeli bode, da nijsem imel mnogo simpatije do vlade, kojiej ste Vi udana, pa dam Vam častno besedo, da se nijsem nikdar kake zarotbe udeležil, ker sovražim domačo vojsko, ker vsaka krogla, ki zadene našega sodržavljana, zadene srce naše domovine. Mesec časa je, kar so izvedeli zarotbo kapitana Ledouxa; ob istem času došel sem jaz v Lyon, ko se je baš polk pešcev

na trgu nastavit. Predno sem za uzrok prašati mogel, pripeljala se je od konjikov obdana kočija, iz koje sta dva vojaka vzdignila nekega starčka v državni uniformi. Tekoj sem spoznal svojega hrabrega generala Lamberta, ki je bil vselej pripravljen življenje dati za dolžnost, i ki je iz dvajset ran kri prelival za domovino. Menil sem, da ga hočejo ustreliti. Ah ne, to bi bila pre-mila kazen, degradirati so ga hoteli, degradirati. — Ne vem, je li bil kriv, a vse eno, hraber vojak se usmrtil, a ne degradira. Približal sem se v trenutku, ko je mlad oficir čestitljivemu starčku réd (orden) s prsi potegnil. To mi je bilo preveč, skočil sem k generalu, podal mu častni križec, kojega sem od njega prejel, ter vskliknol nezaveden: „Živio cesar!“

Grofinja. Nesrečnež!

Henri. Lahko uganete, kaj se je zgodilo. Prijeli so me kot načelnika zarotbe, i morebiti bi bil v tamnici, morebiti bi me bili uže usmrtili, ko bi se ne bilo Vam posrečilo pridobiti si mojega jetnišničarja, ki mi je k begu pripomogel. Sedaj sem pri svojej sovražnici royalski, ter uživam dvojno srečo, da sem rešen, i sicer rešen od najljubeznjivejše gospé. — Sedaj poznate moje zločinstvo.

Grofinja. Ne, Henri, sedaj poznám Vašo slavo. To jutro sem sklenola, rešiti Vas, sedaj pa naj pride, kar če —

Šesti prizor.

Prejšnja. Leonija (v jezdni obleki).

Leonija. Tu sem, draga teta, Vam dopadam tako?

Grofinja (jej popravlja je toileto). Izvrstno, drago dete, samo zavratnico malo niže. Charles, glejte, je li moj brat pripravljen. (Henri odide. Grofinja ogleduje Leonijo.) Kdo Ti je dal to prelepo rožo?

Leonija. Gospod Grignon.

Grofinja. Denes še nijsem videla našega ljubega gosta.

Leonija. Tekoj pride gori. Sedaj še občuduje lepega konja mojega strijca.

Sedmi prizor.

Prejšnje. Grignon.

Grignon (v ozadji). Kako lep konj, kaka moč, kak ogenj! To mora biti krasna radost leteti na tem brhkem konji!

Grofinja. Norec, to meni sedaj, ko nij na njem.

Grignon (opazivši grofinjo in Leonijo). Gospodična, gospa grofinja —

Grofinja. Dobro jutro, ljubi moj baron, zmerom ste tako hrabri i željni življenje v nevarnost staviti; stavim, da bi se ne bili pomišljali ne trenotek sestiti na bucéfala.

Grignon. Da, prav imate, milostljiva gospa, tako lepo je, tako — tako —

Grofinja. Kaj ne, manjka Vam izraz. — Čakajte, storim Vam ljubav i Vam prestrižem besedo. Tu so pisma i časniki.

Grignon. Za me?

Grofinja. Da, tam na mizi.

Osmi prizor.

Prejšnji. Henri.

Henri. Gospod Kermadio pričakuje milostljivo gospodično.

Grofinja (Leoniji). Idi, jaz te moram videti odhajajočo. (Grignonu, ki jo hoče spremiti.) Berite svoja pisma, tekoj pridem nazaj. (Odidó.)

Deveti prizor.

Grignon (sam — za njo gleda).

Kak dêmon mi je vnel srce za to ženo, ki je vsa vneta za hrabrost! V fantaziji bi se za njo lotil najdrznejših činov. Nij je nevarnosti, da se ji ne izpostavim, le da jej dopadem — to se pravi v duhu. Kedar na njo mislim, ne straši me nič i v resnici menim, da sem junak, jaz, komornik Grignon, kojemu vsled svojega stanu niti treba nij, junaku biti, i v teoriji sem res junak, škoda, da ne tako v praksi. Nerazumljivo je, kako se to godi pri meni. To je skrivnost narave, ta neskladnost mi je vrojena, je v krvi. Moja mati je bila druga Jeanne d'Arce, moj oče previdnost sama. Buteljni mi bodo dejali, zakaj ne ostanete sin svojega očeta, zakaj se hočete v nevarnost podajati? (Jezen.) Ali morem jaz zato, ali ne živi materin duh v meni? Kedar se govori o kakem junaškem činu, sili me materin duh, da se ponudim, pa očetova kri mi brani izpeljatev. Ta materin duh govori tako iz mene, da se zmerom kompromitiram, kakor baš sedaj; ko sem ugledal junaškega penečega konja, vrela je v meni želja sestiti nanj, ker je uže drug na njem sedel, pa ko bi se mi bilo dejalo: „No,

gospod baron sedite nanj“, zmagal bi bil očetov del i moja čast bi bila šla rakom žvižgat. Ah, kaka nesreča je, če je človek hraber pa nervozen. Pa kar je najhujše, zaljubim se še v ženo, koje sam pogled me navdušuje! Zanja se še v propast podam. Do sedaj sem se še vselej srečno iz afaire izmotal, nikdo me nij za besedo prijel, a tako ne gre večno. In potem me zaničuje, zasmehuje ona. O moj bog! ne — (Odločno.) Še eno sredstvo mi ostane, da se rešim. Oženiti se moram. Oženjen upam postati oče, i kedar sem tako srečen, da sem oče, imam vsaj pravico, da smem častno previden biti. Kaj pravim pravico? — Dolžnost mi je potem, dolžnost. Oče se mora ohraniti za ženo i deco. (Sede k mizi, ter piše.) Brž ji odkriti ljubezen, tako vroče, tako iskreno, kakor mogoče, prav, kakor čutim. Potem denem ta billet pod zrcalo, ona ga bode brala, jaz pa bodem smel upati. (Dene billet pod zrcalo.)

Deseti prizor.

Grofinja (Leonijo podpiraje). **Grignon.**

Grofinja (kliče za prizoriščem). Josip, Louis!

Grignon. Ona kliče. (Jej pomaga položiti so-

fijo na zofo.) Moj bog, kaj se je zgodilo?

Grofinja. Ah, kak strah, pa sedaj se
uže zaveda.

Grignon. Vsaj nij ranjena?

Grofinja. Bogu bodi hvala, ne! Bojim
se le zavoljo strahu, i pretresa — prosim po-
zvonite.

Grignon. Česa pa želite?

Grofinja. Da se tekoj pokliče zdravnik.

Grignon. Jaz grem sam.

Grofinja. Vi ste jako postrežljivi.

Grignon (zá-se). Vesel sem, da me ne bode
tu, ko bode brala moj billet. (Glasnó.) Kakor
hitro mogoče se vernem. (Odide.)

Enajsti prizor.

Grofinja. Leonija.

Leonija (sedé, zmotjena). Teta, ljuba teta,
ah, ko bi Vi vedeli — jaz sama ne morem ver-
jeti, ah, bila sem tako ostra, tako nehvaležna
mlademu možu nasproti, ki mi je rešil življenje.

Grofinja. Kaj je to?

Leonija (se zavé). Ah to je tako izvanre-
den dogodek. Mislite si ljuba teta, da Charles,
gospod Henri, hočem reči, ah ne, saj je bilo
prav, Charles, ubogi Charles —

Grofinja (živahno). Ti vse veš?

Leonija (veselo). Da, da, ljuba teta.

Grofinja (prestrašena). Moj bog!

Leonija (vstane, živahno). Draga teta, jaz bodem molčala, prisezam Vam, da bodem molčala, pomagati Vam hočem, ga varovati. Dolžna sem mu to — iz hvaležnosti.

Grofinja. Pa razloži mi vsaj —

Leonija. Ah saj res, jaz Vam nisem še nič povedala, a tako mi je, kakor da bi moral ves svet vedeti i vendar nikdo ne ve, kot jaz, to se pravi, kot medve. Dirjala sem sè strijcem v park, kar se njegov konj splaši in še moj se spusti za njim; uže se je moja obleka vpletla med veje, baš bi bila padla raz konja i konj bi me bil po cesti za saboj vlekel, kar skoči Charles raz konja, se hrabro mojemu konju nasproti postavi, z eno roko ga ustavi, z drugo me vjame, ter pol omedlelo na travo položi.

Grofinja. O vrli, hrabri mož!

Leonija. I jaz sem bila tako jezna.

Grofinja. Ti si bila huda nanj, da Te je rešil? —

Leonija. Ne, a da me je tako brez respekta rešil. Mislite si ljuba teta držal mi je obe roki, da bi je razgrel i dal mi je duhati flacon. Kaj se li spodobi za slugo, da nosi flacon

soboj? Potem je dejal, kakor bi govoril z ljudmi svojega stanu: „Ubogo dete!“ Jaz nijsem mogla odgovoriti, ker nijsem mogla govoriti, a bila sem jako jezna! Ko sem odprla svoje oči, sedel je pri mojih nogah, skoraj tako bled, kakor jaz. Podal mi je roko in dejal: „Ah ljuba gospica, kako Vam pa je?“ Njegova nesramnost me je tako razjezila, da sem ga z bičem po roki vsekala, kojo se je predrznil ponuditi mi. Potem sem se zelo, zelo jokala, nevedé zakaj.

Grofinja (mirnejša). No i dalje.

Leonija. Potem, mislite si, kako sem se začudila, potegne klobuk z najplemenitejšo dvorljivostjo raz glave, ter reče smehljaje se: „Umirite se zavoljo domišljene razžalitve Vašega ponosa. Ne sluga Charles, temuč preganjani Henri Flavigneul se je predrznil ponuditi roko — gospici Villegontier.

Grofinja. Oh nesrečnež! Sam si je zakrivil pogubo!

Leonija. Pogubo, ker mi je zaupal svojo skrivnost?

Grofinja. Kdo mi je porok, da jo bodeš za-se ohranila?

Leonija. Vi menite, da sem sposobna ovaditi ga?

Grofinja. Bog varuj, da bi imela tak sum, le Tvoja dobrotá, Tvoj strah mi dela skrb.

Leonija. Ah, ne dvomite, jaz bodem trdna, trdna za njega, ako mu bode pretila nevarnost.

Grofinja (živahno). Za njega?

Leonija (udano). Milost, ljuba teta, ničesar Vam ne bodem zakrivala, kar se je godilo v mojej duši. Neizrečeno veselje mi polni srcé. Štirinajst dni sem bila tako nesrečna. Nijsem si mogla, ali bolje hotela račun dati o tem, kar sem čutila. Jeza i sramota ste me zadržavale. Mikalo me je brezdno i z veseljem bi se bila vrgla vanj.

Grofinja (skrbno). Kaj hočeš reči?

Leonija. Sedaj razumem vse, vem zakaj sem bila tako razkačena na njega in na sebe. (Zarudi.) Jaz ga ljubim.

Grofinja (hitro). Ti ga ljubiš?

Leonija. Kaj Vam je?

Grofinja (hladno). Nič, nič. Ti ga ljubiš?

Leonija. Ljuba teta, jaz mislim, da ste huda? —

Grofinja. Jaz huda? Ne, ne, čemu bi bila jaz huda?

Leonija. Jaz ne vem, morebiti, ker sem Vam tako pozno zaupala, pa gotovo bi Vam bila svojo skrivnost uže prej zaupala, ko bi bila le sama vedela.

Grofinja. Sem Ti mar uže kedaj očitala, da mi nečes zaupati? Pusti me sedaj, jaz želim biti sama.

Leonija (bolestno). Ali! Ah, Vi ste huda.

Grofinja (nestrpno). Ne, pravim Ti, da ne.

Leonija (joče). Ah, draga teta, tako Vas še nikdar videla nijsem.

Grofinja (ganjena). Ti jočeš? Odpusti mi, ljubo dete, da sem Te razžalila. (Zá-se.) Ah, jaz sama toliko trpim. (Leoniji.) Pusti me sedaj za trenotek samo. (Pogleda ljubeznjivo Leonijo, potem jo živahno objame.) Idi, idi sedaj!

Leonija. O, kako vesela sem, da niste več huda name. (Odide.)

Dvanajsti prizor.

Grofinja (sama).

Ona ga ljubi! Zakaj bi ga ne ljubila? Kaj nij mlada, kakor on, si li nijsta enaka po stanu i premoženju? Ah, zakaj jaz tako trpim pri tej misli?! Zakaj je vzbudilo njeno zaupanje jezo v meni, zakaj njeno razodetje mržnjo ne, ne, nij mogoče! Ali nijsem vseh štirnajst dni, kar ga varujem, ž njim govorila, kakor mati?

Ah, zagrinjalo je zginolo; ta materinska beseda je bila le prekana mojega srca, da sem sama sebe varala; dalje se ne morem več varati, ne motim se več; ljubim ga, ljubim bolj, nego svoje življenje, i ona, to ljubo dete, ta angelj poln dobrote i ljubeznjivosti, je moja nasprotnica. Morem li še sedaj omahovati? Ali ne treba, da za zmerom to nespametno strast v srcu pokopljem? (Po kratkem molku.) Ne, ne morem, prepozno je! Odkar sem to spoznala, raste strast z vsako besedo; ne morem je krotiti. Pa jo li moram krotiti? Leonija ljubi Henrija; pa jo ljubi tudi on? Ne, ne, sicer bi jej bil svojo ljubezen razodel denes, ko jo je rešil. (Veselo.) Ne ljubi je še. Naj voli! Ubogo dete, tako ga ljubi! Moj bog, ga mar ne ljubim jaz tisočkrat bolj? Kdor ima 16 let, ima cvetočo prihodnjost pred saboj. Srce ima dosti sredstev v tolažilo, a pri tridesetih letih je naša ljubezen vse življenje. Borive se tedaj za njegovo ljubezen. Ne z orožjem ženske prekane i zvitosti, ampak žrtvovanja i ženske miline. Pravijo, da sem duhovita; poskusiti hočem, kaj zamore moj duh. Leonija ima svojo mladost šestnajstih let, naj se brani. — Ali se smem podati v boj? V prvič se ogledam trepetajoča v zrcalu. Ah, koliko jih je uže varalo! Kdo mi je porok, da kaže istino? (Zagleda

billet.) Kak list je to? Moj naslov! (Ko pismo odpira, prikaže se Grignon v ozadji.)

Trinajsti prizor.

Grofinja. Grignon (v ozadji).

Grignon. Moj list ima v rokah.

Grofinja (beroč). Kaj berem?

Grignon. Zdi se mi, da se ne huduje.

Grofinja. Da, to je beseda prave ljubezni, izraz strasti.

Grignon. Sama soboj govori.

Grofinja. Ljubi me! Tedaj je mogoče, da sem ljubljena.

Grignon. Poskusim. (Stopi eno stopinjo bliže, ter zakašlja.)

Grofinja (se obrne, ter zagleda Grignona). Vi ste mi to pisali, ta list?

Grignon. Ta list, ta? Moj bog?

Grofinja. Vsaj odgovorite, je li od Vas?

Grignon. No, — da, gospa grofinja.

Grofinja. Je-li res izraz Vaših čutil?

Grignon. Prisezam Vam!

Grofinja. Vi me ljubite, Vi me snubite?

Grignon. To bi bila moja najiskrenejša želja, dobiti Vas.

Grofinja (veselo).- Vi me ljubite istinito?

Grignon. Ali mi odpustite mojo izpovedbo, niste huda name?

Grofinja. Jaz huda?! Na Vas, mojega najboljšega prijatelja!? Je-li res, da me ljubite, da se Vam zdim lepa? Ah, kako me to osrečuje! Ko bi Vi vedeli, ko bi Vam mogla povedati —

Grignon. Ah, jaz niti vprašati nečem. Vaša ginjenost, zmotnjava, v której Vas vidim, zadostujete, da zgubim um.

(Za sceno se čuje orhester.)

Grofinja. Kaj je to?

Grignon. Ah, moj bog! Pozabil sem — Izenadenje, veselica, Vaš god.

Grofinja. Da, denes je moj god, nijsem več mislila nanj.

Grignon. A mi smo mislili, jaz i Vaša stričnica. V veliki dvorani zbirajo se uže vsi Vaši prijatelji, vaščani i Vaši ljudje.

Grofinja. Moji ljudje?

Grignon. Kmečki bal i koncert.

Grofinja. Bal, koncert? (Zá-se.) On bode tam. (Glasnó.) Hvala, hvala, dragi prijatelj, idite, idite, plesati, peti hočemo. (Zá-se.) On bode tam, videl, čul naju bo i o nama sodil. (Glasnó.) Prijatelj idite, ah, tako sem srečna!

Grignon. Ah, i jaz še le!

Grofinja. Idite, idite!

(Zastor pade.)

DRUGO DEJANJE.

Prvi prizor.

Grignon. Montrichard. Sergeant.

Grignon (pride skozi desna vrata). Čudno, odkar sem grofinji svojo ljubezen obstal, me ne pogleda več! I vendar, ako se spominjam njene zmotjenosti, izraza njenega obraza, ne morem dvomiti, da me ljubi. A jaz menim, ženi, kakor je grofinja, ne zadostujejo strastna pisma, gotovo zahteva od mene dokazov ljubezni i žrtvovanja. (Zagleda gospoda Montricharda, ki skozi srednja vrata vstopi s sergeantom, s kojim natihoma govori.) Kdo je ta tujec?

Montrichard (sergeantu). Vi ste mi porok da se zgodé natančno moja povelja. (Sergeant odide.)

Montrichard (stopi naprej i pozdravi Grignona). Jaz iščem gospo grofinjo Autreval.

Grignon. V salonu sprejema voščila svojih prijateljev. Njen god je denes, a če izvé, da gospod prefekt — (Gre k vratom.)

Montrichard. Vi me poznate, gospod?

Grignon. Čul sem slučajno Vaše ime, gospe grofinji hočem — (Gre k vratom.)

Montrichard. Ne trudite se, poročevalcu neprijetnih vestij se ne mudi.

Grignon. O moj bog!

Montrichard. Poznam grofinjo Autreval uže dolgo, bila mi je zmerom draga prijateljica. Pred kratkim še mi je pokazala svojo dobrohotnost. Minister mi je dejal, da je mnogo zame govorila.

Grignon. Grofinja veliko velja pri dvoru.

Montrichard. Mislite si, kako neprijetno mi je, tekoj pri prvem obisku —

Grignon. Neprijetno novost poročiti. Verujem.

Montrichard. Ne eno, žalibože več. — Prvič je pristava grofinje v ognju.

Grignon. Je-li mogoče!

Montrichard. Videli smo požar s ceste, pa ker je eskorta, koja mene spremlja, za jako važno službo odločena, je nijsem mogel poslati v

pomoč, poslal pa sem vse kmete, ki sem jih srečal tja, ter sem jim naročil, da tako hitro, kakor mogoče poročé o ognji. (Pomakne se navzad.)

Grignon (spredaj). To bi bila priložnost za junaški čin. Ali grem tja? Kak vtis bi ta čin pri grofinji uzročil, ko bi prašala: Kje je Grignon? in bi se jej odgovorilo: V ognji, v ognji za Vas, gospa grofinja! (Montrichardu.) Gospod, je li posestvo daleč od tod?

Montrichard. Komaj pol ure. Ali nij mogoče, brizgalnico poslati tja?

Grignon. V bližnjem mestu je ena, tekoj hočem iti tja.

Montrichard. Morebiti Vam je ne bodo hoteli dati brez mojega povelja, koj hočem — (Sede, potegne karto iz listnice i piše.)

Grignon (živahno po sobi hodi). Kje je mogoče slavnejšo nalogo igrati, kakor pri pogorišču. Na kadečih se tramovih, sredi ognja i dima se zgubim. Sedaj se prikaže starček pri oknu; v plamenu stega žena roke, ter kriči: „Rešite, rešite me!“ Prerinem se skozi množico. Vse kriči: „V pogubo se poda!“ Kaj to de? „Gotova smrt ga čaka!“ — Vse eno — (Preneha, ter se obrne k Montrichardu.) Ali ima najemnik pristave kaj otrok?

Montrichard. Mislim, da troje.

Grignon. Troje otrok, kaka sreča! So še majhni?

Montrichard. Da.

Grignon. To je krasno, te lahko rešim. Vse tri rešim, ter jih prinesem materi. Kako me bode grofinja sprejela, ko se v triumfu sprem-ljevan od blagoslova vsega ljudstva vrnem. Obleka osmojena, obraz črn. Ah, v glavi se mi vrtil! Dajte, dajte, da tečem, letim!

Montrichard. Kako je navdušen ta mož! Poprašajte vendar, kako se godi onima dvema, ki sta se ranila pri ognji, i katera so v bolniš-nico nesli.

Grignon. Ranila? Pa vsaj le nenevarno.

Montrichard. Žalibog, ne, ves obraz sta imela sožgan.

Grignon (prestrašen). Obraz?

Montrichard. Enemu je tram nogo zlomil.

Grignon. Nogo? Ali ste sami videli?

Montrichard. Da, hotel je pomagati. A hitite, gospod, hitite!

Grignon (se ne zmakne). Da, gospod, saj hitim. — Ali bi ne bilo bolje, da ukažem sed-lati konja, ter pošljem tja svojega slugo? Jaz mislim, da prej tje pride, saj nij nič posebnega, le povelje naj odda.

(Sergeant vstopi.)

Sergeant. Gospod prefekt, ravnokar je poročil sel, da je ogenj uže pogašen.

Grignon. Ugašen! Tu imaš, i mene zopet nij bilo zraven! O, očetov duh, zakaj si mi to storil!

Sergeant (natihoma Montrichardu). Lieutenant je po Vašem povelju ljudi razpostavil. Pa ravno je dobil novo povelje, katero hoče gospodu prefektu pokazati.

Montrichard (zá-se). Dobro, — da zvem, predno sem govoril z grofinjo. (Grignonu.) Dolžnost tirja, da Vas zapustim. Jako Vam bodem hvaležen, ako ne rečete gospé grofinji, da sem jo uže tu iskal. Tekoj se vrnem. (Odide.)

Grignon (jezen po sobi stopa). Zlodej! Take priložnosti nikdar več ne dobom. Požar, ki bi pred mojim dohodom uže pogašen bil, — brez nevarnosti bi se lahko skazal hrabrega. Če le prefekt kaj opazil nij, ter ne govori o tem z grofinjo. Tu prihaja, še vedno sanjaje. Misli li na me? (Se jej bliža.) Gospa grofinja —

Drugi prizor.

Grignon. Grofinja (skozi desna vrata).

Grofinja (nepazljivo). Ah, Vi ste tu, moj ljubi gospod Grignon.

Grignon (zá-se). Moj ljubi Grignon je dejala!

Grofinja. Zakaj niste v salonu na balu? Kaj Vas prav nič ne mika kmetska veselica? Denes ne velja stan. Gospe in kmetice, gospoda i služabniki plešejo ob enem.

Grignon. O, gotovo me mika, a v Vaših zadevah sem bil tu.

Grofinja (nepazno). Kako to?

Grignon. Ena Vaših pristav je gorela, v mojo nesrečo je ogenj uže pogašen.

Grofinja (zmirom nepazno). V Vašo nesrečo.

Grignon. Kako srečen bi bil, ko bi se bil za Vas v nevarnost podal. Za Vas, ki Vas bolj ljubim, nego svoje življenje.

Grofinja (smejé). To je veliko.

Grignon. Ali dvomite?

Grofinja. Verujem, da me ljubite; a bolj kot Vaše življenje! Ne. — Ste čuli naš koncert?

Grignon (navdušen). Da, gotovo, nebeški duet od Vas i Vaše stričnice! Pa je bil tudi splošen entuzijazem, celó Vaše služabništvo je bilo radostno, sosebnó en sluga, oni novi, ta je

upil vedno tako glasno, kakor jaz: „Dobro, dobro“. Kako se uže imenuje?

Grofinja (veselo). Charles! Moj ljubi dobri Grignon, Vi i on sta tedaj „dobro“ upila.

Grignon (vesel, zá-se). Zopet sva si tako dobra, kakor denes zjutraj. (Glasnó.) Baš tu prihaja.

Grofinja. Bila sem preje nepazljiva, hladna ne zamerite mi tega, in idite na bal v salon, tekoj pridem za Vami. Skupaj začneva ples.

Grignon (jej iskreno roko poljubi). Oh, kako srečnega ste me storili. (Ko odhaja.) To gre izvrstno, krasno!

Tretji prizor.

Grofinja, potem Henri.

Henri. Vendar sem Vas dobil, gospa grofinja. Uže povsodi sem Vas iskal.

Grofinja. Čemu pa, Henri?

Henri. Da Vam vse povem, kar mi je na srcu. Da, ko bi mogel, a kje najdem besedi, za svoja čutila. Nikdar nijsem videl, kaj milejšega, nikdar čul kaj krasnejšega.

Grofinja (smejé, a ginjena). I kaj je prozročilo ta entuzijazem?

Henri. Vi — i ona.

Grofinja. Ne razumem Vas.

Henri. Da ve obe, katerih moja domišljija več ne more ločiti, ki se mi vedno, kakor sestri združeni prikazujete, kakor —

Grofinja. Dve roži na enem stebelu, pa priznajte, na pol razcvetena roža je vendar lepša.

Henri. Kdo more to razsoditi? Ena ljubeznjiva, cvetoča, polna nedolžnosti, druga veličastna, žareča, polna poezije. Vi se smehljate — ah, ko bi se le mogel izraziti o tem, kar sem čutil, ko ste skupaj duet peli.

Grofinja (veselo). Le dalje, radovedna sem kako se bode izmotali.

Henri (veselo). Jaz se niti ne hočem izmotali, naj raje bi vedno ostal v teh čutilih. Komaj ste zapeli prve note, bile so vsem oči polne solz.

Grofinja. Varujte se, mladej roži se ne smete izneveriti.

Henri. Vaše draženje me ne spravi v zadrego. Celo neomikana ušesa Vaših služabnikov, Vaših podložnikov razumejo, čislajo krasoto Vašega glasu, Vašega petja.

Grofinja. I Leonija?

Henri. Priznam Vam, da sem se iz prabal za njo. Ubogo dete, sem si mislil, kako se bodeš Ti v svojej plašljivosti od nje ločila!

Grofinja (živahno). No — in —

Henri. No, imel sem prav. Vsaka nota kazala je njeno gotovost, pa v njenej plašljivosti je bila tako čudna milina —

Grofinja. Tako —

Henri. Skoraj sem se moral smejati za-
voljo njenega rahlega otročjega glasu, zraven
Vašega. Pa prav ta kontrast dal jej je neko
naivnost, neko čvrstost.

Grofinja. Menim, da razcvetela roža uže
vene.

Henri. Ne, ne, sedaj ste pele obe, njen
plašen melodičen glas sklenil se je z donečimi
glasovi Vašega, visokosti, strasti polnega. V tem
združenji je bila neizrekljiva čarobnost. Bilo je,
ne kakor da se združujeta glasova, ampak duši v
eno. Podobne ste bile drevesu, ki ob enem cvete
i sad rodi.

Grofinja (zá-se). Zopet upam.

Henri. Ah, moj bog!

Grofinja. Kaj pa imate?

Henri. Pozabil sem na kadriljo, za katero
sem engagiran.

Grofinja. S kom?

Henri. Z Vašo najemnico. Gospica Leo-
nija je najin vis-à-vis. Z Vami pogovarjajoč se,
sem kar na vse pozabil.

Grofinja (veselo). Je-li mogoče!

Henri. Dobro, da orhester še nij začel igrati.

Grofinja. Da, gospe najemnice ne smete pustiti čakati. (Henri poljubi grofinji roko, ter odide na desno. Leonija natihoma skozi srednje vrata vstopi, ter se bliža grofinji.)

Četrty prizor.

Grofinja. Leonija.

Leonija. Ljuba teta!

Grofinja. Ti si tu? Mislila sem, da si engagirana pri kadrilji.

Leonija. Saj sem tudi.

Grofinja. No, i ne ideš tja?

Leonija. Hotela sem prej Vas za svèt prašati.

Grofinja. Kaj imaš?

Leonija. Ko sem pela, ugledala sem solze v njegovih očeh. Menim, da je to dober začetek. Kaj mislite, draga teta? Nij to dokaz, da mu dopadam?

Grofinja. Brez dvoma.

Leonija. Če le s plesom dobrega vtisa ne pokvarim. — Sami ste mi včeraj dejali,

da roke preokorno držim. — Najraje ne bi plesala.

Grofinja. Meniš?

Leonija. Jaz imam toliko napak pri plesu. Tudi ram ne držim zadosti nazaj.

Grofinja (odkritosrčno). Pa vendar jako ljubeznjivo plešeš.

Leonija. Res? Tedaj hočem plesati, i se jako potruditi. I če potem z njim plešem? — Vsaj upam, da bode kmalo z menoj plesal.

Grofinja. No, zakaj pa ne greš?

Leonija. Še en svèt bi rada od Vas, svèt, da bi mu bolj dopala. (Skrbno se ozira.) Še en trenotek časa imam.

Grofinja (zá-se). Jaz naj jo učim, da mu bolj dopade! Naj bo. Ako Henri še potem mene voli, kaže, da me ljubi.

Leonija. Kaj mislite, ako si tako, kakor Vi, kaj v lase vtaknem. Morebiti kako cvetlico? Ali naj ta bračelet iz biserov —? (Ga jej pokaže.)

Grofinja. Dete, kaj ne veš, da največi kras mladosti je mladost sama? Kdor si okrašuje glavo šestnajstih let, si jemlje naravno lepoto.

Leonija. Tedaj ne vtaknem nič v lase. Adieu, draga teta! (Teče nekaj stopinj.) Ah, še nekaj sem pozabila. Ako pri plesu z menoj govori, kaj mu potem odgovorim? — Jaz sem tako bedasta,

manjka mi koj besedi, zato se bojim, da bi mislil, da sem tako neumna. Ah, draga teta, povejte mi eno reč, v kojoj se naj pogovarjam.

Grofinja. Jaz?

Leonija. Vi ste tako duhovita, Vaš duh ga je kar razvnel.

Grofinja. Ti je to dejal?

Leonija. Celo četrť ure nij o ničem drugem govoril. Tedaj mislim, ako mi Vi kaj rečete, opazi v govoru koj nekaj od Vašega duha, i potem mu dopadam veliko bolj.

Grofinja. Kake čudne misli imaš vendar?

Leonija. Uže vem, uže vem, o čem hočem govoriti, to ga bode gotovo zanimalo.

Grofinja. O čem pa?

Leonija. O Vas, o tem se najraje pogovarjam, tu mi nikdar snovi ne manjka, tu je vspeh gotov.

Grofinja. Tolika ljubezen, tolika nedolžnost — da, jaz hočem —

Leonija. Zdi se mi, da čujem Henrijev glas.

Grofinja (za-sé). Henri! Ko njega čujem, je vse drugo pozabljeno.

Leonija. Pričakuje me, menim da me kliče. Adieu, ljuba teta! Adieu! (Odteče.)

Peti prizor.

Grofinja (sama).

Grofinja (gleda za njo v salon). Išče ga, ples se začinja. Stoji njemu nasproti. Kako jo gleda, pozabil je na ples. Sedaj jej podaja roko. Pa kaj je to? Leonija obleduje, strah na vseh obrazih! Henri teče na vrt, Leonija sem.

Šesti prizor.

Grofinja. Leonija (bleda i zmotjena).

Grofinja. Kaj je, za božjo voljo, kaj je?

Leonija. Vojaki, dragonci, oblegajo grad i gendarmi rinejo na dvorišče.

Grofinja. Moj bog!

Leonija. Prijeli ga bodo!

Grofinja. To je nemogoče! Njega prijeti, pri meni, pri grofinji Autreval? Ne, to ne more biti, Ti pravim. Bodi mirna i srčna.

Leonija. Mirna? Da, Vi ste lahko mirna, Vi ga ne ljubite.

Grofinja. Meniš? (Za-sé.) Kedar bode v nevarnosti, bode razvidel, kdo naju ga bolj ljubi. (Vgleda Henrija, ter mu teče nasproti.)

Sedmi prizor.

Prejšnje. Henri (skozi srednja vrata).

Grofinja. No?

Henri (veselo). No, dragonci so, ki me iščejo, pravi dragonci.

Grofinja. Kdo Vam je to dejal?

Henri. Ofcir sam, kojega sem povprašal.

Leonija. Kako! Vi ste se upali?

Henri (veselo). Menim, da se stvar jako tiče mene, da je tedaj naravno, da povprašujem.

Grofinja. I kaj vam je dejal?

Henri. Da je prišel prijet Henri Flavigneula. Zdi se mi, da se je prav razumljivo izrazil.

Leonija. Zgubljen je!

Henri. Me li more nesreča doleteti tako sredi vaju?

Grofinja. Da, Leonija, obe ga morave rešiti.

Henri. Oprostite, vsi trije, kajti tudi jaz hočem pomagati. Poiščimo najprej kako prav originalno obleko.

Grofinja. Ah, Vi nimate nič, kakor roman v mislih.

Henri. Si pa li morete tudi bolj interesanten roman misliti? No, ne hudujte se, popolnoma se udam Vašemu povelju.

Grofinja. Iz prva treba, da poznamo sovražnika.

Henri. Da, moj general!

Grofinja. Kako se imenuje načelnik dragoncev?

Henri. Ne vem, general! Prišel pa je ž njim novi prefekt, Montrichard, katerega se vsi bojé.

Leonija. Strašno! Skrb me umori —

Grofinja (stopi k njej). Ne plakaj tako, ti plašljivo dete!

Leonija. Ah, jaz ne morem zadržavati svojih solz.

Grofinja. Kaj meniš, da se jaz ne tresem zanj. Pa skrb zanj mi daje moč.

Henri (grofinji, ki je zopet naprej stopila). Kako lepa je v svojej bolesti.

Leonija (si briše solze, pa še vedno joče). Da, draga teta, poskusiti hočem.

Henri (Leoniji). Kako me gane Vaše sočutje. Kako blagoslavljam nevarnost, katera mi je dala srečo, da smem živeti sredi Vas; Vas, ki mi kažete svoje mehko srce, (grofinji) i Vas, ki ste tako moškega duha, katerega občudujem.

Grofinja. Vi ste nestrpljiv sè svojimi večnimi hvalami. Mislimo raje na prefekta. Ako se predrzne poiskati Vas tu, tedaj ve vse, tedaj smo mu izdani.

Henri (brezskrben). Kdo bi me izdal, saj
nij razpisano darilo za mojo glavo.

Grofinja. So ljudje, ki zastonj izdajajo.

Henri. Tedaj so ljudje, ki niso dobička
željni!

Grofinja. Molčite! Nekdo gre.

Osmi prizor.

Prejšnji. Sluga.

Sluga. Gospod baron Montrichard prosi
za dovoljenje, da se Vam sme predstaviti.

Leonija. Moj bog!

Grofinja. Z veseljem ga sprejemem. (Sluga
odide.) Prefekt — i mi še nismo nič sklenoli.

Leonija (Henriju). Bežite, bežite!

Grofinja. Nasprotno, Vi morate ostati.

Henri. Ste uže kaj sklenoli?

Grofinja. Ne še, a vsakako morate ostati.
Gospod Montrichard Vas mora pri vstopu v
livréji videti. Brez suma Vas bode videl, tedaj
ostanite!

Henri. Res je tako!

Leonija. Ah, draga teta, kako srečna
ste, da imate toliko pričujočnost duha! Kako le
morete to?

Grofinja (se dela siloma hrabro). Skrb me sedaj mori. Dete idi, idi, sama moram z baronom govoriti.

Henri. Ne, jaz ostanem, čuti hočem, kaj boste ž njim govorili.

Grofinja. Tedaj ostanite Vi. (Leoniji.) Idi dete, idi! (Leonija odide.)

Sluga (naznanja). Gospod baron Montrichard.

Deveti prizor.

Grofinja. Henri (vzadi nekaj opravlja). Montrichard.

Grofinja (gre živahno Montrichardu nasproti). Gospod prefekt, jako me veseli, videti Vas pri sebi.

Montrichard. Gospa grofinja, prišel sem se Vam zahvalit.

Grofinja. Za Vašo prefekturo? No da, storila sem, kar sem mogla. Imeli ste mnogo tekmecev, a kabalirala i intrigirala sem tako dolgo. — Na skrivnem Vam povem, ljubi moj baron, storila sem marsikaj za Vas, za česar voljo moram zarudeti.

Montrichard. Vaša dobrota me osramočuje. I kaj je uzrok Vašega pokroviteljstva?

Grofinja. Vaše zasluge, o, poznam Vas uže dolgo, i bolje, kakor mislite. Bojevala sva se v Vendéji, kot sovražnika.

Montrichard. Tedaj, ker sem Vaš sovražnik ste mi naklonjena?

Grofinja. Da, prav kot Vaša sovražnica sem še najprej zamogla — pa to vam pozneje povem. Saj nekaj časa tu ostanete? Charles! (Charles ne čuje.) Charles, vzemite klobuk gospoda prefekta. (Prefekt se brani.) Prosim, Charles, pri-skrbite nekoliko okrepčal za gospoda barona. (Charles smeje se, odide.)

Montrichard. Vi mi preveč dobrote skazu-jete.

Grofinja. Da, rada bi Vas storila sebi hvaležnega.

Montrichard. Res, gospa 'grofinja? Sre-čen sem, da sem uže našel priliko en del svojega dolga poplačati.

Grofinja. Začeli ste s tem, da ste me obiskali.

Montrichard (se prikloni). O, upam več storiti. Saj vem, kako ste uneti za pravo in dobro, zategadelj Vam podajam priliko, da zamorete Njegovemu Veličanstvu kralju se poslužno skazati.

Grofinja. Dajte mi roko. To je beseda pravega royalista. I kaj naj storim?

Montrichard. Pomagajte mi, da najdem načelnika bonapartistične zarotbe.

Grofinja. I kdo je to? Gotovo kak znan in imeniten mož.

Montrichard. Znan — da, slutim, da je vsaj Vam znan — gospa grofinja.

Grofinja (smejé). Jaz poznam zarotnika? Brž, brž imenujte mi ga, ki me je tako prekanil.

Montrichard. Henri Flavigneul.

Grofinja (domače). Kaj mi pravite! Ta mladi mož. Tako krotak obraz ima. Videla sem ga večkrat pri njegovej materi; kaj tacega bi ne bila od njega pričakovala. (Smejé.) Kaj se če storiti? Jaz pravim s Horacem „Bonapartist je“ — ne poznam ga več. Kje pa je ta gospod Flavigneul?

Montrichard. Skriva se.

Grofinja. Na kakem gradu?

Montrichard. Da.

Grofinja. V bližini?

Montrichard. Prav blizu.

Grofinja. Kjer ga bode te prijeli?

Montrichard. Glejte, baš to mi dela preglavico. Zato sem prosil Vaše pomoči.

Grofinja. Moje pomoči?

Montrichard. Mislite si, grad je nekove dame najvišjega rodu, ki je znana, kot iskrena

royalistka, žene duhovite, blagodušne, ki je navrh še moja dobrotnica.

Grofinja (porogljivo). Kakor jaz?

Montrichard. Prav tako. — Mislite si lahko, kako neprijetno mi je, da jo moram sumničiti, ter da sem primoran, njeno hišo preiskati. Bil sem tako prost, pa sem upal, da mi Vi pri dami pomagate.

Grofinja (smejé). To je presmešno, Vi tedaj mislite, da jaz — upornika skrivam?

Montrichard. Moj bog, tega ne mislim samo, tega sem prepričan.

Grofinja. I zavoljo tega ste pripeljali soboj trumo dragoncev i množico gensdarmov?

Montrichard. Da, gospa grofinja, i ne odidem preje, dokler nijmam sovražnika kraljevega v rokah. Treba, da se skažem vrednega Vaše priporočbe.

Grofinja (v drugem tonu). Tedaj gospod baron, Vam bodem pokazala, kako se maščuje razžaljena žena.

Montrichard. Vi se hočete maščevati?

Grofinja. Da gospod, zavoljo tako nepravičnega postopanja, zavoljo tako krvavega razžaljenja proti meni, najzvestejši privrženici kraljevi. (Stopi h kanapeju.) Izvolite sestiti, i poslušati, kar Vam hočem reči.

Henri (se bliža, da bolje sliši, za-sé). Kaj mu neki poreče?

Grofinja (Henriju). Kaj delate tu? Menim, da hočete poslušati. (Henri ide navzad. — Grofinja baronu.) Spominjate se še, gospod baron, da je bil pred 16 leti mlad, iskren, talentiran sodnik poslan v Kermadijski grad, da bi tam prijel tri načelnike Vendéjcev —

Montrichard. O da, gospa grofinja, spominjam se še! Ta sodnik sem bil jaz.

Grofinja (porogljivo). Menim, da ste bili takrat republikansk prokurator.

Montrichard. Vi menite?

Grofinja. Ne, prav gotovo vem.

Montrichard. Je pač mogoče.

Grofinja. Ker ste bili tedaj Vi, se bodele spominjali 13 do 14 letnega dekliča.

Montrichard. Ki je pustila ulti Vendéjce, pri mojej veri, s tako premetenostjo —

Grofinja. Ne sramotite me, gospod baron, ta deklica sem bila jaz. — Dvanajst let pozneje, menim, da ste bili cesarsk uradnik —

Montrichard (v zadregi). Gospa grofinja!

Grofinja. Moj bog! Kdo nij bil cesarsk uradnik! Spominjate se pač še spremljevalcev generala Moreaua, ki so tedaj prišli na angleški fregati.

Montrichard. Da, z izgovorom, da hočejo napraviti zajutrek i pomorsko vožnjo.

Grofinja. H kateri sem imela čast Vas povabiti. Vidite, da govorim resnico. Bojevala sva se na suhem i na morji. Denes si zopet tako nasproti stojiva. Vi vedno iščete, jaz vedno skrivam, vsaj kakor Vi mislite. Nič se nij spremenilo, kakor, da ste Vi zdaj kraljev prefekt. Gospod prefekt, natanko sem Vam poročila. Sklepajte tedaj iz tega, da je gospod Flavigneul tu, ali da ni tu?

Montrichard. On je tu.

Grofinja (odločno). Dobro, Vi veste, kako znam skrivati. Iščite! (Vstane.)

Montrichard (vstane). Videli boste, kako iščem. Nijsem več začetnik leta 1799., nijsem več učenec leta 1804. Tedaj sem bil mlad, sedaj nijsem več —

Grofinja. Žalibože, da smo se postarali.

Montrichard. Lehkomiselni mladenič je postal mož.

Grofinja. I deklica žena. No, gospod baron, Vi ste me napadli v mojem gradu. Ubogi prefekt, kako Vam hočem zato življenje ogreniti. Uže naprej se Vam moram smijati, kolikokrat Vas bodem za nič vznemirjala. Ko bodete najtrše spali, klicalo se bode: „Na noge, na noge,

begun se je prikazal na oknu podstrešne kamrice!“
 Kedar bodete sedeli pri obedu — i spominjam se, da ljubite dober obed — morali bodete sestiti na konja, ker ubežnik se bode skrival v gozdu. Sedaj, gospod, preiskujte moj grad, povprašujte, pozvedujte, i pred vsem, ne zaupajte mi nič, ne mojim solzam, ne mojemu smehljanju. Kedar bodem videti jasnega lica, bodem gotovo v skrbeh. Pred vsem pa se varujte, da sè svojo dvojno igro ne vničim vseh Vaših nakan. Hahaha!

Henri (za-sé). Za boga, ta žena me očara.

Grofinja (Henriju). Ponudite gospod baronu okrepčave. Zberite, gospod baron, svoje moči, potrebovali jih bodete. (Opazi, da se Henri smeje i nič ne prinese.) Kaj stojite tu z visečimi rokami i neumnim smehom? Strezite gospodu baronu. (Odhajaje Montrichardu.) Adieu, gospod baron, ali bolje „da se zopet vidiva“, saj ostanete pri meni, dokler dobite ubežnika, i čestitati si smem, da bodem imela srečo, Vas prav dolgo pri sebi videti. Adieu, baron, adieu! (Odide skozi srednja vrata.)

Deseti prizor.

Montrichard (hodi po sobi). Henri (za njim z okrepečavo).

Montrichard. To je ženski dêmon. Jel sem dvomiti. Kaj so me mari varali, da je ta Flavigneul tu? (Henri vedno za njim hodi.)

Henri. Gospod baron, ne ukazujete?

Montrichard. Koj, koj! — Ko bi bil tu, bi pač ne govorila tako razžaljivo z menoj in me tako ne pozivala na boj.

Henri (mu ponuja pijače). Gospod baron!

Montrichard. Koj, koj! Če nij tu, se jako osmešim, pa še celo, ker ima grofinja velik upliv, lahko me pokoplje. — Stvar moram popraviti. — Pa če je vendar le tu, i če ga grofinja eno uro po mojem odhodu pošlje čez mejo, je konec zame. Ah, v glavi mi roji, kakor plamen.

Henri. Ukažete, gospod baron, sedaj okrepečave?

Montrichard. Vrag te vzemi!

Henri. Da, gospod baron.

Montrichard. Čakaj! — Kaka misel! (Henriju.) Pridi sem, ter poglej mi v oči. (Pije.) Ne zdiš se mi tako neumen, kakor si videti.

Henri. Gospod ste premilostljivi.

Montrichard. Živa, fina zunanost.

Henri (za-sé). Kaj pa to pomeni?

Montrichard (po kratkem molku). Vaša gospa je preje prav ostro z Vami postopala.

Henri. Da pač, gospod baron.

Montrichard. Pa Vas odškoduje z radodarnostjo za take hudomušne napade?

Henri. Nikdar, gospod baron.

Montrichard. Tedaj se Vam slabo plača, i slabo ravna z Vami. (V drugem tonu.) Dečko, ali hočeš zaslužiti pet in dvajset Louisd'orov?

Henri. Kako, gospod baron, jaz?

Montrichard. Tu so. — (Skrivnostno.) Pravi se, da je Henri Flavigneul v tem gradu skrit.

Henri. Ah!

Montrichard. Ako ga spaziš, ter mi ga pokažeš, dobiš pet in dvajset Louisd'orov.

Henri (smejé). Samo, da ga Vam pokažem?

Montrichard. Čemu se smeješ?

Henri. Ker sem denar uže dobil.

Montrichard. Tedaj uže kaj veš?

Henri. Malo, pa ne dosti. Jako bi se moral varati, da bi ga Vam ne pokazal.

Montrichard. Dobro! Tu imaš en Louisd'or na račun.

Henri. Hvala, gospod baron.

Montrichard. Idi sedaj, da naju ne sumničijo, ako naju vidê skupaj.

Henri. Da, gospod baron. — (Pride nazaj.)
Gospod baron, kaj menite, ko bi me gospa grofinja Vam za strežaja odločila, bi se laglje dogovarjala.

Montrichard. Prav dobro. Vidim, da se nijsem varal, ko sem tebe izvolil.

Henri. Hvala, gospod baron. (Odide.)

Enajsti prizor.

Montrichard (sam).

To sem dobro pogodil. Gospa grofinja, še ste premalo zvéta, če ne bi se varovala, svoje ljudi v mojej navzočnosti kregati. Nij je tako močne trdnjave, da ne bi imela slabe strani, i grofinja nij tu edina; še druge osebe so tu, ki nam olajšajo zmago. (Bere v listnici.) Na gradu stanujejo: Gospod Kermadio, brat grofinje, komornik Grignon, sorodnik predsednika naše sodnije, ta mi zna pomagati. Dalje gospica Leonija Villegontier, stričnica grofinje, neomožena, šestnajst let stara. Tu hočemo obstati, Henri Flavigneul ima pet in dvajset let. Sicer še nijmam njegovega popisa, pa pravijo, da je lep mož, i preganjanec je vselej lep. Če je Henri Flavigneul tu, gotovo vé zanj gospica Leonija. Gotovo

se interesira zanj, mene se pa boji, i kdor se s šestnajstimi leti boji, ne zna skrivati, kakor grofinja. Kaka žena je to! Ko bi imel čas, zaljubil bi se vanjo. Kaj vidim? Mlada deklica, romantična postava, oči v tla vprte, to je ona! O, ko bi se mogel maščevati nad grofinjo!

Dvanajsti prizor.

Montrichard. Leonija.

Leonija (ugleda Montricharda). Oprostite, gospod baron, mislila sem, da je moja teta tu.

Montrichard. Baš je odšla. A ne mogel bi se tolažiti, ako bi njena nenavzočnost uzrok bila, da tako neprijazno ravnate z menoj.

Leonija. Neprijazno? Kako to, gospod?

Montrichard. Drugače, bi me ne zapustili tako brž. A lahko si tolmačim Vašo nezaupnost.

Leonija. Mojo nezaupnost?

Montrichard. Da, gotovo. Vi mislite, da sem prišel, da Vam odtrgam nekoga, ki Vam je drag.

Leonija (za-sé). Izpraševati me hoče, a biti čem zvita. (Glasno.) Jaz ne vem, gospod baron, kaj hočete reči.

Montrichard. Kar vam hočem reči, je prav priprosto. Pred eno uro, ko sem z oboroženimi možmi sem prišel, imela ste uzrok, imeti me za sovražnika. Bil sem v istini, dokler sem mislil, da se skriva gospod Flavigneul v gradu, pa sedaj se je vse spremenilo.

Leonija. Kako to?

Montrichard. Zagotovljen sem, da gospoda Flavigneula nij več tu.

Leonija. Res?

Montrichard. Zategadelj tekoj odrinem.

Leonija (živahno). Tekoj?

Montrichard (smehljaje). Da, gospica. A znate, da Vaša vnetost lahko moj sum izbudi?

Leonija (zmotjena). Zakaj gospod?

Montrichard. Prav gotovo. Ko Vas vidim tako veseló zarad mojega odhoda, moram si misliti, da sem se motil, ter da je gospod Flavigneul še v gradu.

Leonija. Jaz sem vesela, da odrinete? Narobe, gospod baron, radi bi Vas še pridržali dolgo, prav dolgo —

Montrichard. Oprostite, gospodična, iz enega extrema padete v drugega. Najpreje ste me hoteli brž odposlati, sedaj me hočete predolgo tu obdržati, kar je zame, ki nijsem brez suma, blizo isto.

Leonija. Gospod, jaz Vas ne razumem.

Montrichard. Ne vznemirite se, gospica, to se mi le tako dozdeva. Jaz sem skoro prepričan, da gospoda Flavigneula nij več tu, morebiti ga tudi nikdar tu nij bilo.

Leonija. V tem imate prav.

Montrichard. Samo, da strogo svojo dolžnost storim, dal bodem bližnji gozd preiskati.

Leonija (mirno). Storite to, gospod baron.

Montrichard. V gozdu ga nij. Potem vse sobe in kamine v gradu.

Leonija. To je Vaša dolžnost.

Montrichard. V gradu ga tudi nij. Nazadnje preiščem ostro vse navzoče, ker lahko je preoblečen. (Leonija se zgane; Montrichard za-sé.) Vstrašila se je. (Glasno.) S prva ljudi na pristavah. (Za-sé.) Sedaj je mirna. (Glasno.) Potem delavce. (Jo vedno opazuje.) Nazadnje služabnike. (Za-sé.) Stresla se je. (Glasno.) I ko bodem vse te formalitete dovršil, odrinol bodem, obžalovaje, da Vas moram zapustiti. Sicer pa vesel, da nijsem bil siljen, zadostovati žalostni dolžnosti.

Leonija (skrbno). Kaki dolžnosti, gospod baron?

Montrichard. Saj veste, da je gospod Henri Flavigneul vojak, tedaj pride pred vojaško sodišče.

Leonija. Vojaško sodišče! To je toliko, kakor gotova smrt. Ah gospod, na kolenih Vas prosim milosti zanj. Ah, stoprv 25 let ima, i mater, katero bi žalost usmrtila. Milost, milost mu, nedolžen je, nikdar se nij udeležil zarotbe, ah, saj mi je sam pravil. Ne obsodite ga, gospod, ne obsodite ga.

Montrichard (za-sé). Ubogo dete! (Glasno.) Moja dolžnost je. Gospica, Vi govorite, kot da bi uže bil v mojih rokah, kaj je mari tu?

Leonija (v največji skrbi). Tu? Tega nijsem dejala.

Montrichard. Ne, a ko sem omenil, da hočem izpraševati služabnike, obledeli ste.

Leonija. Jaz?

Montrichard. Baš ste dejali: „On sam mi je pravil“.

Leonija. Jaz?

Montrichard. Ta trenotek!

Leonija (ugleda Henrija, strašno zakriči, ter v obe roki obraz skriva).

Henri (čuje krik, opazi Montricharda, stopi k njemu, ter mu reče živahno pa tiho). Zasedil sem ga.

Montrichard (natihoma). Jaz tudi.

Henri. V gradu je.

Montrichard. Baš sem zvedel.

Henri. Preoblečen.

Montrichard (natihoma). Dobro! (Vidi, da Leonija glavo vzdiga.) Tiho! (Leoniji.) Vi ste tako zmotjena, da se bojim, da Vam postanem neprijeten, zato odidem. (Henriju.) Pazite, da nam ne uide. Henri. Dokler sem jaz tu, ne pride iz gradu. Montrichard. Dobro! (Odide.)

Trinajsti prizor.

Leonija. Henri.

Henri (glasno smeje se, sede na stol). To je bil jako smešen prizor.

Leonija. Ne smejajte se, gospod. O, ne smejajte se.

Henri. Moj bog! Vidi se Vam, da strašno trpite.

Leonija. Očitajte, očitajte mi mojo pregreho. Prekolnite me!

Henri. Vas?

Leonija. Jaz sem nesrečnica brez srčnosti, brez zvestobe.

Henri. Za božjo voljo, kaj pravite?

Leonija. Moj bog, moj bog. Izdala sem sodniku skrivnost, od katere je odvisno Vaše življenje. O, jaz nesrečnica, jaz plašljivka, iz strahu za Vas, gospod.

Henri. Je-li mogoče?

Leonija. Pahnola sem Vas v propast, i tako rada bi bila dala svoje življenje za Vašo rešitev.

Henri. Kaj čujem!

Leonija. Tega ne preživim. Ako Vas pri- mejo — Odpustite, odpustite! (Se mu vrže pred kolena.)

Henri (jo vzdigne). Za božjo voljo!

Štirinajsti prizor.

Prejšnja. Grofinja.

Grofinja. Kaj vidim! Kaj delaš?

Leonija. Odpuščanja ga prosim. Pahnola sem ga v pogubo. Jaz sem ga ugonobila, zgubljen je!

Grofinja. Zgubljen, zgubljen? Ne še, še sem jaz tu!

Leonija (radostno). Oh, teta, rešite ga!

Henri. Ne bojite se ničesa. Gospod Montrichard me je počastil sè svojim zaupanjem.

Grofinja. Varujte se. Ena beseda, en giblje Vas lahko izda. Pa še sem jaz tu.

Petnajsti prizor.

Prejšnji. Grignon.

Grignon. Kaj pomenja to, gospa grofinja? Ta ropot o zarotbah, preoblekah —?

Grofinja. Gospodu Montrichardu se nekaj sanja.

Grignon. Mogoče, a tačas se ves grad arretira, vse, kar livréjo nosi.

Leonija (prestrašena). Moj bog!

Grofinja. Veste to gotovo?

Grignon. Prav gotovo. Ravnokar sem videl, ko so prijeli Vašega kočijaža i strežaja. Ah, ravno tu je uže en sergeant.

Šestnajsti prizor.

Prejšnji. Sergeant.

Sergeant (Henriju). Pojdite z menoj.

Henri. To nij mogoče, gospod, jaz sem odločen za strežaja baronovega.

Grofinja (tiho Henriju). Ne obstojte ničesa, jaz sem porok za vse. (Glasno.) Ubogajte Charles, ter idite.

Henri. Da, gospa grofinja.

Grofinja (natihoma Grignonu). Čez četrte ure moram z Vami na samem govoriti.

Grignon. Z mano?

Grofinja. Molčite. (Stopi k Leoniji.)

Grignon (za-sé). Rendez-vous, vedno bolje.

Henri (Sergeantu). Jaz grem z Vami.

Leonija. Jaz sem ga pogubila!

Grofinja (za-sé). Ona ga je pogubila, jaz ga bodem rešila.

(Zastor pade.)

TRETJE DEJANJE.

Prvi prizor.

Grofinja. Leonija (vsaka od druge strani).

Grofinja (Leoniji). Kake novice imaš?

Leonija. Izvršila sem vsa Vaša povelja, a razumela jih nijsem.

Grofinja. Tega tudi treba nij. Georgeova livréja?

Leonija. Pustila sem jo donesti tja. (Pokaže na levi kabinet.) Pa gospod Montrichard —

Grofinja. Poklical je vse sluge k sebi, ter je vse izpraševal.

Leonija. I gospod Henri?

Grofinja. Tega ima še vedno pri sebi.

Leonija. Ah, to je slabo znamenje.

Grofinja. Morebiti.

Leonija. Znamenje suma?

Grofinja. Ali pa zaupanja, kajti Toni, naš mali Groom, ki ima navado, da vse posluša, je čul Henrija, ki je dejal baronu: „Ne zgubite srca, zagotavljam Vas, da je tu, jaz vem, da ga hočejo rešiti čez mejo preblečenega v livréjo“.

Leonija. Kaka drznost, tresem se zanj.

Grofinja. Mene pa to umiruje, lahko porabimo to misel, samo hiteti moramo, kajti Henri je jako nepremišljen, nazadnje se še sam izda.

Leonija. Tedaj ste namenjeni, da ga pustite uiti?

Grofinja. Uiti! Dete, kaj pa misliš? — Kje so sovražne trume?

Leonija. Kakih dvanajst gensdarmov je v grajskem dvorišči.

Grofinja. Dobro.

Leonija. Blizu 40 dragoncev je obsedlo gozd, ter straži vrata.

Grofinja. Jako dobro.

Leonija. Pa malih vrat se nijso polastili, ki gredo skozi hleve na polje, glejte sami, ne enega vojaka nij tam.

Grofinja. Pa dvajset korakov dalje, za onim gozdičem.

Leonija (zakriči). Ah, baš sem zagledala galonirani klobuk gensdarma.

Grofinja. Saj sem vedela.

Leonija. Sedaj razumem. Hoteli so ga izvabiti, da bi ušel.

Grofinja. Da bi ga tem gotoveje vjeli. — Hvala, gospod baron. Sredstvo je dobro, i nam zna služiti.

Leonija. Pa kako?

Grofinja. Zanašaj se name. Gospod Grignon prihaja. Idi, ter ukaži Jeanu, da napreže.

Leonija. Ali, ljuba teta —

Grofinja. Idi, idi, ljubo dete. (Leonija odide skozi leve duri.)

Drugi prizor.

Grofinja. Grignon (skrivnostno na prstih vstopi).

Grignon. Točno sem došel na rendez-vous, ki ste mi ga dali. (Sede na stol.)

Grofinja (ljubeznjivo). Pričakovala sem Vas uže.

Grignon. Pričakovali ste me?

Grofinja. Da, i mislila sem —

Grignon. Na kaj?

Grofinja. Na Vas.

Grignon. Je-li mogoče!

Grofinja. Da, na Vaše vitežko srcé, ki vedno hrepeni po junaških delih.

Grignon. Da, vedno.

Grofinja. Nič nij bolj nalezljivo, nego taka domišljija, i gospod Montrichard mi je še navrh napolnil glavo z zaporom. Tako sem si domišljevala tacega ubozega ubežnika, k smrti obsojenega.

Grignon. I Vi ste bila preganjana?

Grofinja. Narobe; on je prišel k meni, ter me je prosil pribežališča.

Grignon. To je tudi dobro.

Grofinja. Pravil mi je, da ima mater i sestro.

Grignon. Tako naravno, tako istinito mi pravite.

Grofinja. Naenkrat obdali so vojaci moj grad, i silili so me, da jim izdam gosta.

Grignon. Izdati ga? Nikdar!

Grofinja. Kako se vendar vjemava. Žugali so mi sè smrtjo.

Grignon. Kaj je smrt, ako nas obdajajo ljubeče osebe, ki nas ohrabrijo, blagoslovijo! Ah, grofinja! Da bi jaz sanjal, tak čin pred Vašimi očmi, od Vas občudovan! Kako mi srce bije, kako je moja domišljija navdušena.

Grofinja. Morebiti, ker so sanje!

Grignon. Mari dvomite, da bi v istini —? Kaj naj storim, da Vas prepričam? To jutro hotel sem se za Vas v plamen podati, sedaj bi želel videti Vas v nevarnosti, da bi Vas rešil, ali z Vami poginol.

Grofinja. Kaka navdušenost!

Grignon. Ah, Vi ne poznate tega srca, ki Vas bogovom prišteva. Ah, Vi ne slutite, kako se zamore ljubezen žrtvovati. Bog, daj mi priliko, da zanjo umrjem!

Grofinja. Bog Vas je uslišal, prilika je tu.

Grignon. Kako?

Grofinja. Moj strežaj Charles, kojega ste videli vjetega, je Henri Flavigneul, ki je kot zarotnik na smrt obsojen.

Grignon. Moj bog!

Grofinja. Vi ga lahko rešite.

Grignon. Kako?

Grofinja. Da se namesto njega izročite.

Grignon. Da me ustrelé.

Grofinja. To se ne bode zgodilo. Le za nekaj trenutkov dajte mi privoljenje, da se na mesto njega izročite.

Grignon. Oprostite, gospa grofinja, vse za Vas, a za tujca, za neznanega človeka —

Grofinja. Za ubežnika, katerega sokrivnica sem postala, ker sem ga v dnevih nevarnosti skrivala. Vi se obotavljate?

Grignon. Ne, nikakor ne. I ako se tresem, morate si misliti, da se ne tresem zase, temveč za Vas, edino za Vas. Kaj velja moje življenje?

Grofinja. To sem pač vedela. Zaupala sem na Vašo hrabrost, i skrbela bom, da ne bode nikakoršne nevarnosti.

Grignon. Tedaj brez nevarnosti!

Grofinja. Jaz sem Vam porok, da je brez nevarnosti.

Grignon. Brez nevarnosti? — (Navdušeno.) A nevarnost mora biti, jaz se hočem za Vas bojevati. Govorite kaj naj storim?

Grofinja. Tam v kabinetu je livréja, oblecite jo.

Grignon. Oblečem jo, kaj potem?

Grofinja. Potem sedete na sprednje sedalo moje kočije.

Grignon. Sedem, i potem?

Grofinja. Potem primete za vajete, ter me vozite.

Grignon. Vozil Vas bodem, potem?

Grofinja. Samo 200 stopinj daleč. Tam Vas primejo gendarmi.

Grignon (boječe). Gendarmi?

Grofinja. Ki Vas aretirajo.

Grignon. Mene, komornika Grignona?

Grofinja. Nak, ne komornika Grignona, temuč Henri Flavigneula, i kar koli se Vam reče, kar koli se z Vami zgodi —

Grignon. Kar se z manoj zgodi?

Grofinja. Vi obstojite, da ste Henri Flavigneul.

Grignon. Jaz, Grignon?

Grofinja. Vi, Flavigneul. Tačas je zbežal pravi Flavigneul čez mejo, i rešila ga je Vaša hrabrost.

Grignon. I kaj se zgodi z manoj?

Grofinja. Zapró Vas.

Grignon (za-sé). Zapró v ječo, v verige.
(Glasno.) Oprostite —

Grofinja. Moj bog, ljudje dohajajo. Brž, brž! Tam je livréja.

Grignon. Da, gospa grofinja, uže grem —

Grofinja. Kam greste?

Grignon. Livréjo hočem obleči.

Grofinja. Livreja je tam.

Grignon. Res, saj je tu salon.

Grofinja. Tje v kabinet.

Grignon. Prav, prav. (Za-sé.) Meni se kar tema dela.

Grofinja. Čakajte!

Grignon. Kaj pa je še?

Grofinja. Vzemite ta list!

Grignon. Čemu?

Grofinja. Vteknite ga v livréjin žep.

Grignon. Pa čemu?

Grofinja. Zvedeli bodete, le idite sedaj, i ko pozvonim, bodite pripravljeni, ter pridite.

Grignon. V livréji?

Grofinja. Kako vendar vprašujete! Se ve da; ljudje dohajajo, brž, brž odidite.

Grignon. Uže grem. (Odhajajoč). Oh, mati, v kako zadrego si me spravila!

Tretji prizor.

Grofinja. Leonija.

Leonija. Teta, draga teta, gospod Mont-richard gre, da bi govoril z Vami.

Grofinja. Uže? Henri se vsaj nij izdal —

Leonija. Baron dohaja.

Grofinja. Brž tje, pa delo v roke. (Sede z Leonijo na desno k mizi, ter dela.)

Četrty prizor.

Prejšnje. Montrichard.

Montrichard (govori zunaj). Nadaljujte svoje preiskave. Osebito sledite strežaja, ki je bil pri meni.

Leonija. Čujte, Henrija sumiči.

Grofinja. Meni se sami dozdeva. — (Se popravi.) Hladno kri! (Baron se bliža damama.)

Montrichard. Čestiti dami —

Grofinja. Vi ste, gospod baron? Hočete se pri nama oddahnoti od svojih naporov. Treba Vam je počitka. Leonija, prinesi stol za gospoda barona.

Montrichard (si sam stol prinese). Ne trudite se gospica.

Grofinja. Tedaj, kako daleč ste dospeli sè svojimi preiskavami? Ste uže kaj zrcal ubili, da najdete skrivna vrata? Kaj ste našli? Kaj ste izvedeli sè svojim izpraševanjem? A propos, ker baš o izpraševanji govorimo, kako imenujete tako vestno izpraševanje, kakor ste je imeli z mojo sestrično?

Montrichard. Milostljiva gospica mi nij ničesa povedala, vedel sem uže, da se skriva Henri Flavigneul tu preoblečen.

Grofinja. Kaj mi pravite? Morebiti je celo v ženski obleki. Morebiti moja stričnica, ali celo jaz sama.

Montrichard. Le smejajte se, gospa grofinja. Svojih mislij ne spremenim.

Grofinja. Tega ne zahtevam. Ubogi baron, imate lepo nalogo med 25 do 30 osobami pravega najti.

Montrichard. Število se je uže pomanjšalo, i ako se ne varam —

Leonija (natihoma). Vse ve!

Grofinja (jo prime za roko, v znamenje, da naj molči).

Montrichard (nadaljuje). Brž, ko dobim popis v roko, katerega baš pričakujem —

Leonija (natihoma). Moj bog!

Montrichard. Upam, da Vas ne bodem dolgo sè svojo navzočnostjo nadlegoval.

Grofinja. Naj Vas nič ne moti, i ako Vas Vaš sum vara, kar se Vam včasi pripeti, ostanite prav od srca tu, i delajte, kakor da bi bili tu doma.

Montrichard. Jaz?

Grofinja. I da Vam dam popolno prostost pri Vaših preiskavah, dovolite mi, da ostanem nekaj dni v bližnjem mestu, kjer imam opravila.

Leonija. Vi, draga teta?

Grofinja (natihoma). Molči vsaj!

Montrichard (za-sé). Odrinoti hoče. (Glasno.) Vi hočete odpotovati?

Grofinja. Da, ako nijsem jetnica v lastnem gradu, ter ako mi gospod prefekt ne brani zapustiti ga. (Vsi vstanejo.)

Montrichard. Kaka misel, gospa grofinja? — Ukazujte, jaz smem le ubogati.

Grofinja. Vi ste predobrotljivi. Uže za naprej sem se poslužila Vaše dovolitve, ter sem ukazala voz napreči. — (Leoniji.) Je-li voz uže naprežen?

Leonija (pri oknu). Da, draga teta.

Grofinja. Zakaj se mi to ne poroči? (Močno zazvoni.)

Peti prizor.

Prejšnji. Grignon (v livréji).

Grignon. Voz gospe grofinje uže čaka.

Grofinja. Dobro. Pokličite mojo hišinjo, da se odpeljemo.

Montrichard. Oprostite, gospa grofinja. (Grignonu.) Vi ostanete tu. Gospa grofinja, ravno- kar sem izpraševal Vašega strežaja.

Grofinja. Res?

Montrichard. I zdi se mi, da to nij isti.

Grofinja. Jaz imam dva, gospod baron.

Montrichard. Dva? Je-li res, gospod, da ste zmerom to livréjo nosili?

Leonija (živahno). Prav gotovo.

Grignon (natihoma grofinji). Pa videl me je danes zjutraj v fraku.

Grofinja (natihoma). Tem bolje.

Montrichard. To je pač prav nov sluga?

Grofinja (se dela, kakor, da bi bila v zadregi). Zakaj mislite to?

Montrichard. Nekako temno se spomi- njam. Zdi se mi, da sem videl tega gospoda danes zjutraj v drugi obleki.

Grofinja. To je mogoče! Služi mi tudi kot komornik.

Montrichard. Tedaj Vas prosim, da mi razložite, — njegova zadrega — —

Leonija. Saj nij v zadregi!

Grignon (za-sé). Moj bog, kako se bojim, da me ne izda strah.

Montrichard. Potem nekako žlahten obraz. — Gospica, se Vam li ne dozdeva tudi?

Grignon. Sam se bodem izdal. Zakaj imam pač tako žlahten obraz.

Grofinja. Zagotavljam Vas gospod baron —
Leonija. Da, zagotovljamo Vas —

Montrichard. Da, to je kaj družega. Ako me obe zagotavljate, da je ta dečko Vaš sluga, tedaj ga več ne izprašujem, a arretiram ga. (Gre navzad.)

Grignon (natihoma). Ah, grofinja!

Grofinja (natihoma). Vse je dobro. Rešeni smo. Dajte mi list.

Montrichard (pride nazaj k grofinji). Kaj porečete o mojej ideji?

Grofinja (fino v zadregi). Da ne bodete šale tako daleč tirali, da bi mi vzeli strežaja, ki mi je koristen.

Montrichard. Da, ker menim, da je meni še koristnejši.

Grofinja (se bliža Grignonu). Tega ne bode storili, gospod baron.

Montrichard. Zakaj ne?

Grofinja (v vedno večji zadregi). Zato, ker, — ker — (Natihoma Grignonu.) Pismo! (Glasno.) Ker sem porok za tega moža. (Natihoma.) Pismo, če ne ste zgubljeni!

Grignon (potegne pismo iz žepa, ter ga da grofinji).

Montrichard (ki je vse opazil, se živahno približa). Ukažem Vam, da mi daste ta papir.

Grofinja (vedno bolj v zadregi). Prepovedujem Vam.

Montrichard. Vsak upor je zastonj. Papir mi dajte, gospod.

Grignon. Tu je, gospod.

Grofinja (zakrije obraz z obema rokama). Nesrečnež, zgubljen je!

Grignon. Želim, da bi bil kje drugelj.

Montrichard (bere napis i začetek pisma). Gospodu Flavigneulu. — Moj dragi sin. (Mu da pismo nazaj, potem slovesno reče Grignonu.) Gospod Flavigneul, v imenu kralja i postave Vas primem. (Se vrne navzad.)

Leonija (zakriči od veselja). Ah, kaka sreča!

Grofinja (Leoniji). Joči saj!

Montrichard (sergeantu, ki vstopi). Primate tega moža.

Grofinja. Gospod baron, rotim Vas!

Montrichard. Gospa grofinja, jaz poznam svojo dolžnost. (Sergeantu.) Peljite tega gospoda v stransko poslopje. Kar Vam je ukazano, veste.

Grignon. Ali, gospod!

Montrichard. Ostanite zdrav, nesrečni mladi mož. Častim i milujem Vas.

Grignon. Oprostite gospod, oprostite!

Montrichard. Odpeljite ga!

Grignon. Kam pa? (Grofinja mu stisne roko, on tiho odide.)

Montrichard (grofinji, ki si prikriva obraz z ruto). Gospa grofinja, oprostite mojo predrznost, a prva dolžnost mi je, da poročim maršalu. Kje najdem pisalno orodje?

Grofinja. Tam v ónej sobi. (Kaže na levo.) Moja stričnica Vam ga bode dala. (V tem trenutku vstopi Henri skozi ta vrata.)

Leonija (ga zagleda). Moj bog! Henri.

Montrichard (gre čez oder, prav blizu Henrija, ter mu reče natihoma). Ti si imel prav. Bil je tu preoblečen, a temu vkljub sem ga spazil. (Ga prime za roko.)

Henri (odločno). Tedaj, gospod!

Montrichard. Tiho, tu imaš Tvojih 25 Louisd'orov. (Mu da mošnjico v roko; ter gre mimo Leonije, ki neče iti pred njim.)

Henri (osupnjen z mošnjico v roki). Kaj pomenja to?

Leonija. Da ste rešeni, i mojej teti se imate zahvaliti. (Odteče.)

Šesti prizor.

Grofinja. Henri.

Henri (vrže mošnjo na mizo). Vi, Vi ste me rešili!

Grofinja. Ne še. Obrnola sem sum na Grignona, méni se, da je on kriv, a dokler ste Vi tu, dokler niste unkraj meje, sem v vedni skrbi.

Henri. Hvala Vašej prekanjenosti, Vašej navzočnosti duha, jaz se nič ne bojim.

Grofinja. Henri, Vi govorite o zvitosti, navzočnosti duha. Ah, le srce me je vodilo, jaz pa sem strašno trpela, kri mi je otrpnola, a našla sem moč, da sem Vas čuvala. Moj bog, kaj mislite, da je to sočutje, da se v nevarnosti ne ve, kaj početi. Ne, Henri, samo pravo, žrtvujoče se nagnjenje se zamore smehljati, sè smrtjo v srcu. Ko je nevarnost proč, tedaj gine moč. (Začne plakati.) Henri, Henri, ako bi Vas bili prijeli, umrla bi bila.

Henri. Oh, kako srce! Vsako minuto Vas bolj spoštujem. Zastonj iščem besedij, da bi se izrazil, kako moje srce bije za Vas. Kako neizrekljivo srečen bi bil, ko bi Vam mogel povrniti, ko bi Vam mogel življenje, koje ste mi Vi ohranili, posvetiti za zmirom.

Grofinja (za-sé). On me ljubi. Tako govori ljubezen. (Glasno.) Vedite tedaj, Henri, da me Vaša izpovedba neizrekljivo osrečuje, da Vas ljubim! — Tiho, nekdo prihaja.

Sedmi prizor.

Prejšnji. Montrichard (vstopi z Leonijo iz kabineta, s pismom v roki).

Montrichard. Hvala, gospica, Vam se moram zahvaliti, da sem mogel odposlati svojega kurirja.

Grofinja (za-sé). Ah, ko bi jo mogla odstraniti.

Montrichard (se bliža grofinji). Gospa grofinja, mi li odpustite zmago?

Grofinja. Ne zmago, ne Vaš način zmagovanja. Vi razumete vračati dobra dela.

Montrichard. Gospa grofinja! Dolžnost mi je več, nego hvaležnost.

Grofinja. Vam je mari dolžnost ukazala vporabljeni tudi izdajo in zvijačo?

Montrichard. Gospa grofinja!

Grofinja. Da, izdajstvo, še enkrat pravim. Ali zamorete trditi, da niste podkupili enega mojih služabnikov? (Pogleda Henrija.) Kako

ste se pomenjkovali z očmi, ter se na skrivnem pogovarjali s tem človekom. (Henriju.) Nesramnež, Ti si me izdal.

Henri. Gospa grofinja!

Grofinja. Da, Ti si oni, ki me je izdal. Tvoja zadrega, zadrega gospoda barona mi to dokazuje. Tekoj zapustiš mojo službo. Proč, proč izpred mojih očij. (Z resnim pogledom zakriva smeh.) Proč, Ti pravim.

Montrichard. Ali —

Grofinja. Ne minute več ne ostane v mojej službi.

Montrichard. Tedaj ga jaz sprejemem v svojo.

Grofinja. Tega ne bodele storili, gospod grof.

Montrichard. Da, gospa grofinja, storil bodem. — Idi prijatelj, vzemi konja, ter dirjaj v Saint-Andéol.

Leonija. Moj bog!

Montrichard. Nesi ta list gospodu maršalu.

Henri. Jaz nijmam konja, gospod prefekt.

Montrichard. Vzemi mojega.

Henri. A vojaki me ne bodo pustili.

Montrichard. Ukazal jim bodem. (Stopi k vratom, ter da povelje.)

Henri (natihoma grofinji). Vi ste mi življenje rešili, zanaprej je Vaše!

Montrichard (Henriju). Glejte, da brž odidete.

Henri. V eni uri sem na svojem mestu. (Odide. Montrichard gre ž njim navzad, da mu še nekaj naroči.)

Osmi prizor.

Prejšnji (brez Henrija).

Montrichard (pri vratih). Pripeljite ujetnika.

Grofinja (za-sé). To je prezgodaj. (Glasno.) Milost, gospod baron.

Montrichard. Dobro veste, gospa grofinja, da nijsem grozovit, i ta mladi mož me zanima. Vaš prijatelj je, skušal ga bodem rešiti.

Leonija. Rešiti ga?

Montrichard. Samo od njega je odvisno, govoriti hočem ž njim.

Grofinja. Dajte mu vsaj uro časa, da se zavé.

Montrichard. Ne skrbite, upam, da se koj porazumeva. Morebiti vem uže v desetih minutah, kar hočem vedeti.

Grofinja (za-sè). V desetih minutah bode komaj odšel.

Montrichard (vidi, da vstopi Grignon). Izvolite, častiti dami, da naju sama pustite.

Grofinja (Leoniji). Ako Grignon stanoviten ne ostane —

Leonija. Kaj res nijma nič srčnosti?

Grofinja. On nij dolgo srčen. (Odhajajoči dami pomigneta Grignonu. Straža odda baronu nekov papir, ter odide.)

Deveti prizor.

Montrichard. Grignon.

Montrichard. Ubogi mladenič. Dobro, da je od njega odvisno pomiloščenje.

Grignon. Meni nij kar nič dobro.

Montrichard. Stopite bliže.

Grignon. Želite z menoj govoriti?

Montrichard. Vi ste obstali, da ste Henri Flavigneul.

Grignon. Da.

Montrichard. Prej ste bili cesarsk oficir.

Grignon. Da.

Montrichard. I Vi priznavate, da je to Vaš podpis.

Grignon (boječ). Da.

Montrichard. Menda ne treba, da Vam rečem, da se imate nadejati vseh ozirov, koje za-
služi hraber mož.

Grignon. Kakih ozirov?

Montrichard. Ako nečete, da se Vam oči zavežejo, da sami komandirate, naj se strelj.

Grignon. Komandirati, naj se strelj! Kaj je to?

Montrichard. Žalibog je moje povelje kratko. Vi ste obsojeni, i meni ostane samo izvršitev. (Slovesno.) Eno uro po prijetju naj se vsi načelniki zaroteb ustrelé. Kar natihoma, brez hrupa.

Grignon (v ognji). Brez hrupa! Kaj še, brez hrupa; jaz bodem uže hrup delal, ljudje se ne postrelé kar tako brez hrupa. Brez hrupa, to je izvrstno!

Montrichard. Čujte gospod.

Grignon. Brez hrupa —

Montrichard. Še eno sredstvo je, ki Vas more rešiti.

Grignon. Kakošno?

Montrichard. Sklenolo se je, da se oni pomiloščé, ki vedo kaj ovaditi. Imate li Vi kaj?

Grignon. Jaz? — Menim da, i to nekaj jako važnega.

Montrichard. Je-li mogoče!

Grignon. I jaz sem Vam porok, da je določno, in ima trdno podlago.

Montrichard. I to je?

Grignon. To je, da nijsem — Moj bog, grofinja.

Deseti prizor.

Prejšnja. Grofinja.

Grofinja (živahno Montrichardu). Gospod, jaz sem tako nemirna.

Montrichard. Umirite se, gospod Flavigneul, ki se lahko z eno besedo reši, je pripravljen odkriti neko skrivnost.

Grofinja (se obrne hladnokrvno k Grignonu). Kaj pa je? Kaj imate odkriti?

Grignon. Nič, prav nič. (Za-sé.) V njenej navzočnosti se še straha imeti ne upam.

Montrichard. Saj ste ravnokar hoteli povedati —

Grignon. Da Vam nič povedati ne vem.

Grofinja (mu stisne roko). Dobro!

Montrichard. Recite mu, da se sam ugenoblja.

Grofinja. Vi imate prav. Le nekaj trenutkov me pustite samo ž njim, jaz ga bodem pregovorila.

Grignon. Kedar Vas vidim, mi je, kakor da me napolni materin duh.

Grofinja (Montrichardu). Jaz imam velik vpliv nanj, i upam ga pregovoriti.

Montrichard. Naj bo, a hitite, samo do tedaj imate čas, da doide prezident, i pričakujem ga vsak trenotek.

Grofinja. Zakaj?

Montrichard. Ker samo njega pričakujemo, da izvršimo sodbo.

Grofinja (Grignonu roko stisne). Tiho!

Montrichard. Razumeli ste me?

Grofinja. Jako dobro.

Montrichard (Grignonu). Pustim Vas samo z gospo grofinjo. Slušajte glas prijateljice. — (Odide skozi srednja vrata, vidijo se dragonci, kojim daje povelja.)

Enajsti prizor.

Grofinja. Grignon.

Grofinja (milo Grignona ogleduje). Smili se mi. Nijsem mislila, da bode stvar tako resna.

Grignon. Tako milo me še nikdar niste pogledali. (Grofinja se bliža Grignonu. Natihoma se pogovarjata.)

Grofinja. Hvala, prijatelj, hvala!

Grignon. Ste zadovoljni?

Grofinja. Da, le nekoliko trenutkov še je treba stanovitosti i srčnosti.

Grignon. Stanovitnosti! Da, stanoviten sem, kedar ste Vi pri meni, a dobro je bilo, da ste prišli.

Grofinja. Bili ste uže nepotrpežljivi.

Grignon. Nepotrpežljiv? — Mrtev sem bil. (Srčno.) Čujte me — moram Vam srce odkriti — laž me skeli — Jaz nisem to, kar sem hotel biti v Vaših očeh —

Grofinja. Kako?

Grignon. Jaz nisem junak. — Nasprotno. Ako rečem nasprotno, tudi nij prav. Jaz sem v dva dela razdeljen, en del je hraber; pravil Vam bodem pozneje. A to je istinito, ko je govoril gospod Montrichard o streljanju brez hrupa, polil me je smrtni pot.

Grofinja. To je naravno.

Grignon. Uže sem hotel reči: „Jaz nisem Henri Flavigneul“. V tem trenutku ste vstopili Vi, i naenkrat, ko sem Vas ugledal, sramoval sem se svojega strahu. Čutil sem, da sem

sposoben za junaška dela, to se pravi, ako ste Vi navzočni. Bodite mirni, jaz ne bom izdal Henri Flavigneula. Ali ne zapustite me, ostanite pri meni, kedar pride prefekt. Vi morate biti navzočni, ko se mi bere sodba. Z veseljem nastavim prsi kroglijam, ako Vi zakličete: „Jaz sem tu!“

Grofinja. Dobro, prijatelj! Nak, Vi ste v resnici junak. Bolje Vas poznam, nego Vi sami sebe. Le Vaša domišljija, ne pa srce je uzrok, da se tresete.

Grignon. Oh, kako dobro mi dé, ako tako z menoj govorite.

Grofinja. Nič Vam ne manjka, kakor nenadna nevarnost.

Grignon. Menim, da imam, česar potrebujem.

Dvanajsti prizor.

Prejšnja. Montrichard.

Montrichard. Jaz ne morem dalje čakati, gospa grofinja. Predsednik vojne sodnije je došel.

Grofinja. Je došel?

Montrichard. Da, gospa grofinja. Gospod Flavigneul naj sklene, ali bode govoril, ali šel z menoj?

Grignon (hrabro). Dobro, jaz sem pripravljen.

Montrichard. Kaj pravite?

Grignon (navdušeno). Sklenol sem. Postavite me pred vojno sodnijo, ustrelite me, pripravljen sem.

Grofinja (prestrašena). Kaj vendar mislite?

Grignon (kakor prej). Deset krogel v moje prsi, to mi je prav. (Grofinji.) Sedaj sem sin svoje matere. (Montrichardu.) Idiva!

Montrichard. Ako hočete — idiva!

Grofinja. Še en trenotek.

Grignon. Ne, ne, pustite naju.

Grofinja. Umirite se, le nekaj vprašanj hočem staviti gospodu baronu.

Montrichard. Važnih vprašanj?

Grofinja. Da, gospod prefekt. Ob korej ste prijeli svojega jetnika?

Montrichard. Pred eno uro. — A jaz ne razumem —

Grofinja. Povejte mi, gospod baron, Vi ste mnogo potovali v svojem departementu.

Montrichard. No, seveda, a še en pot, gospa grofinja —

Grofinja. Koliko časa se potrebuje, da se pride na dobrem konju od tukaj do Mauleana?

Montrichard. Tri četrti ure. A jaz ne razvidim —

Grofinja. I od Mauleana do meje na dobrem konju?

Montrichard. Deset minut. — Pa —

Grofinja. Tri četrti i deset minut, tedaj sè vsem 55 minut.

Montrichard. To je preveč! (Grignonu.)
Idite!

Grofinja. Počakajte vsaj. Še eno vprašanje imam, zadnje. Je-li predsednik, kojega ste pričakovali, prišel iz Pariza? Je-li nekdanji ud senata?

Montrichard. Grof Grignon!

Grignon (od veselja zakriči). Moj strijc, moj dobri strijc!

Montrichard. Vaš strijc?

Grofinja (hladnokrvno se prikloni, ter reče). Sedaj neham vpraševati, sedaj Vas ne zadržujem več. Peljite sedaj strijcu njegovega stričnika.

Montrichard (prestrašen Grignona ogleduje).
Gospod Flavigneul!

Grofinja. Kaj še, to bi bila žaloigra. Ne, gospod baron, kaj boljšega smo Vam predstavljali. Družinsko dramo. (Predstavlja Grignona.)

Gospod komornik grof Grignon, ki svojega strijca uže dolgo videl nij. Vas, gospod baron, je sreča doletela —

Montrichard (ves zmeden). Kako, gospod je? — Me li hočete še enkrat preslepiti?

Grofinja. Prašajte gospoda predsednika, glas narave nikdar ne vara.

Montrichard. I Vaša zadrega, ko sem prijel gospoda —

Grofinja. Je bila zvijača.

Montrichard. Ta list, ki sem ga našel pri njem?

Grofinja. Sem mu dala jaz.

Montrichard. Vaše solze?

Grofinja. Kaj sem plakala? Ubogi baron, ne hudujte se. Saj sem Vam obljubila, da Vas bodem osmešila, i veste, da sem mož beseda.

Grignon. To je genie!

Montrichard. Pa kdo je bil tedaj krivec, saj vem, da je bil tu?

Grofinja. Išcite ga.

Montrichard. Moj bog, sedaj se mi je zasvetilo! — Ko bi bil oni!

Grofinja. Kteri oni? Morebiti oni, kojemu ste dali spremljevalno pismo. Kojega ste hoteli zapeljati, za kojega ste milosti prosili. Hotela bi, da bi bil oni.

Montrichard. Oni je, a še nijsem premagan, ter hitim —

Grofinja. Za njim? To bi bilo brez koristi, ker ga več ne dohitite, saj ima dobrega konja.

Montrichard (jezen). Ah!

Grignon (smejé). Ha, ha, ha!

Grofinja. Gospod prefektovega konja ima. Mislili ste pa tudi na vse, Vi ste blagodušen sovražnik. Celo na obleko, na plačo, teh 25 louis'-d'orov je dokaz. (Jih vzame z mize.) Izročeni so meni, da Vam jih dam nazaj. Še plačate ga, da Vas goljufa. Res, to se pravi, da ste preblagodušni.

Montrichard. Vi ste peklensk dêmon; taka hladnokrvnost, tolika zvijača! I jaz sem pisal maršalu! Ah! Pa maščevati se hočem.

Trinajsti prizor.

Prejšnji. Leonija (ganjena vstopi).

Leonija. Gospod baron, ta depeša je silo važna. (Montrichard vzame depešo; Leonija se bliža živahno grofinji.)

Montrichard. Od maršala.

Leonija. Ah, teta, ta nesrečnež!

Grofinja. Kaj pa je?

Leonija. Vrnol se je.

Grofinja. Kdo?

Leonija. Henri.

Grofinja. Kaj?

Leonija. Tam-le je. (Kaže v kabinet.)

Grofinja. Moj bog!

Montrichard (veselo mahne, ko je depešo prebral). Sedaj, gospa grofinja, se bodem jaz maščeval. Vi ste baš triumfovala, a sreča je opoteča, i vkljub Vašemu duhu, Vašej zvitosti, je osoda gospoda Flavigneula v mojih rokah. I hvala depeši, vsak trenotek ga lahko prisilim, da pride nazaj, naj bode, kjer hoče.

Grofinja. Vi? Kako to?

Montrichard. To je moja skrivnost. Sedaj je vrsta name prišla, i predno odrinem, imel bodem veselje, pokazati Vam, kako se maščujem. Gospod Grignon, Vaš strijc naj Vas oprostí. Jaz se klanjam, častite dame!

Štirnajsti prizor.

Grofinja. Grignon. Leonija. Henri.

Grofinja. Kaj si mi dejala o Henriju?

Leonija. Tu je. (Henri se prikaže pri vratih.)

Henri. Tu sem!

Grignon (ki je vzadi). On!

Grofinja. Nesrečnež, kaj delate tu?

Henri. Moja dolžnost. Kaj ste mogli misliti, da bodem dovolil, da se drug nedolžen, namesto mene ustrelji.

Grofinja. Ustrelji!

Henri. Stari gardist, ki me je pri begu spremljal, mi je vse pravil. Nekdo drug se je namesto mene izdal.

Grofinja. Nesrečnež, saj je zopet prost, sam Vam naj pové.

Henri (objame Grignona). O gospod, kako žrtvovanje!

Grignon. Za ljudi, ki imajo srce, je dolžnost.

Leonija. Ali, da nazaj pridete, ko še nij nevarnost pri kraji!

Grofinja. Še nij nič zgubljeno.

Leonija. Kako?

Grofinja. Tu Vas bodo gotovo najmanj iskali, i gospod Montrichard se koj odpelje. (Grignonu.) Čuvajte ga i pazite neprenehoma nanj.

Grignon. Uže hitim. (Odide.)

Grofinja (Henriju). Vi idite v ta kabinet.

Henri. Ali —

Grofinja. Ubogajte me. V nekolikih trenutkih nij več nevarnosti. (Henri odide.)

Petnajsti prizor.

Grofinja. Leonija.

Grofinja. Sedaj si lahko tako mirna, tako vesela, kakor jaz. (Vidi, da si Leonija solzé briše.) Moj bog, čemu jočeš?

Leonija. Ah, saj ne jočem, ne jočem več. (Ihté.) Jaz sem srečna, saj je rešen. Ah, i vendar sem tako nesrečna, ker, ko sem ga v ta kabinet skrila, kjer sem se zanj tresla, mi je dejal —

Grofinja (živahno). Kaj pa?

Leonija. Ah, kaj vem. Ali se morem spomniti? Le to vem, da je zame konec vsega.

Grofinja (za-sé žalostno). Ah, razumem te!

Leonija. Da ne bodeva nikdar združena.

Grofinja. To jej je pač reči moral. — (Prime roko Leonije.) Ubogo dete! I sedaj si huda nanj, ga sovražiš!

Leonija. O ne, a jaz moram umreti.

Grofinja (jo hoče utolažiti). Bodi pametna. Ako je navezan na drugo?

Leonija. Baš to mi je dejal, navezan je, navezan na veke!

Grofinja. In Ti je imenoval njeno ime?

Leonija. Ne, a Vi, ljuba teta, ne veste za ime?

Grofinja. Jaz mislim, da.

Leonija. Res? Ali ga pa ljubi prav iz srca?

Grofinja (močno). Da.

Leonija. Je-li lepa, ljubeznjiva?

Grofinja. Ne tako, kakor Ti.

Leonija. Tedaj —

Grofinja. Dete, sè srcem se ne borimo.

Ako jo ljubi, ako jej daje prednost —

Leonija. Nikakor ne; mene ljubi, mene.

Grofinja. Moj bog!

Leonija. Da, ljubi me; razodel mi je ljubezen. A navezan je iz čislanja, prijateljstva, hvaležnosti.

Grofinja. Hvaležnosti!

Leonija. Obljubil je, i spolniti hoče obljubo, ako ga tudi življenje velja.

Henri (ki je nekoliko trenutkov poslušal, se ne more več vzdržati. Leoniji). Molčite, molčite!

Grofinja. O moj bog!

Leonija. Za božjo voljo, pojdite proč, ako pride gospod Montrichard.

Henri. Kaj me to skrbi, rajši umrjem.

Grofinja. Rajši umrjete, kot da prelomite svojo besedo, to je prav, Henri.

Leonija. Ah, ljuba teta.

Grofinja. Pusti me, da sama ž njim govorim. (Leonija stopi nekaj stopinj proč. Natihoma.)

Rešili ste moje življenje, Vaše je sedaj, tako ste mi dejali.

Henri. Kaj tirjate od mene?

Grofinja. Nič, kakor da smem za Vašo srečo skrbeti.

Henri. Moj bog!

Grofinja (pomigne Leoniji, da bliže stopi, prime njeno roko, ter jo položi v Henrijevo). To si izvolite!

Henri. Oh, moja draga, izvrstna prijateljica!

Leonija. O, vedela sem, da se bodem Vam za srečo svojo zahvaliti imela. (Pade na kolena pred njo.)

Grignon (prihiti skozi leva vrata). Kaj delate tu? Montrichard gre. Brž tje noter. Prepozno je. (Henri, ki je pri kanapéju, sede nanj. Dami ga skušate z obleko skriti.)

Šestnajsti prizor.

Prejšnji. Grignon. Montrichard.

Montrichard (vstopi skozi leve vrata). Čestiti dami, prišel sem slovo jemati.

Leonija (veselo). Ah!

Montrichard. Pa pred odhodom Vam moram dokazati, da se nijsem bahal, ko sem

dejal, da z depešo gospoda Flavigneula lahko nazaj izvabim.

Leonija. Kako se bojim!

Grofinja. Kaj hoče reči?

Montrichard. Ta depeša je dovoljenje moje prošnje — splošna amnestija.

Vsi (od veselja kriče). Amnestija!

(Grofinja i Leonija zapusté kanapé.)

Grofinja. Tedaj se sme pokazati?

Henri (vstane). Oh, gospod —

Montrichard (triumfujoč). Vedel sem, da ga bom izvabil.

Grignon. To je bila past, v katero smo se vjeli!

(Vsi od strahu otrpnejo. Montrichard stopi spredaj na oder, ter se zadovoljno smehlja. Grofinja se mu bliža, zapazi njegovo smehljanje, se veselo zgane.)

Montrichard. Gospod Flavigneul v imenu kralja i postave Vas —

Grofinja (se mu smeje približa). Oprostim!

Vsi. Kako?

Grofinja. Nedvomno. Kaj ne vidite, da se hoče gospod baron maščevati, ter da je hotel v moj strah igrati strašen prizor?

Leonija. Je-li res?

Grofinja (vzame depešo iz roke baronove, ter bere). Občna amnestija!

Montrichard. Nij je mogoče varati, ne v dobrem, ne v slabem.

Leonija. Tedaj ostanemo mi trije vedno skupaj.

Grofinja. Da, ljubo dete, pozneje, a denes moram odpotovati.

Grignon. Vi morate odpotovati? I jaz moram odpotovati, nič več me ne zadržuje. Jaz pojdem za Vami do konca sveta. Na potu pred Vašimi očmi bodem učinil toliko lepih dejanj, da bodeite dejali: „Iz tega človeka sem naredila junaka, hočem ga tudi osrečiti.“

Grofinja. O tem govoriva drug pot. (Montrichardu.) No, gospod baron?

Montrichard. Zgubil sem, gospa grofinja, premagan sem!

Grofinja (čutljivo). Ne Vi sami. (Se dela veselo.) Kaj hočemo, baron. Da dobimo, ne zado-
stuje, da samo dobro igramo —

Montrichard. Tudi dobrih kart nam je treba —

Grofinja (pogleda Leonijo). I sovražnika ne smemo imeti, kojega pōdpira sreča!

(Zastor pade.)

Konec.

